

Kiuruveden kaupunki

KALLIOJÄRVEN-TOIVIAISJÄRVEN-HAUTAJÄRVEN SEUDUN RANTAOSAYLEISKAAVA

426-P29553

SISÄLLYSLUETTELO

1	Perustiedot.....	1
1.1	Kaavan tarkoitus	1
1.2	Suunnittelualue	1
2	Suunnittelutilanne	3
2.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	3
2.2	Maakuntakaava	3
2.3	Yleiskaava	8
2.4	Ranta-asemakaavat.....	8
2.5	Rakennusjärjestys	8
2.6	Muut suunnitelmat ja selvitykset	9
3	Nykyinen maankäyttö	9
3.1	Väestö	9
3.2	Rakennuskanta	10
3.3	Maanomistus.....	10
3.4	Elinkeinot ja palvelut.....	10
3.5	Tie- ja vesiliikenne.....	10
3.6	Yhdyskuntatekninen huolto.....	12
3.7	Luonnon- ja kulttuuriympäristön suojelu.....	13
3.8	Virkistys	13
3.9	Mahdolliset pilaantuneet alueet	13
3.10	Ympäristön häiriötekijät	13
4	Luonnonympäristö ja maisema	14
4.1	Kallio- ja maaperä	15
4.2	Maisema.....	15
4.3	Vesiluonto	16
4.4	Kasvillisuus.....	18
4.5	Eläimistö	18
4.6	Luonto- ja lintudirektiivilajit	19
4.7	Uhanalaiset ja harvinaiset lajit	19
4.8	Luonnonsuojelun kannalta arvokkaat alueet.....	21
4.9	Maisemansuojelun kannalta arvokkaat alueet.....	23
5	Kulttuurihistoria.....	24
5.1	Kulttuurimaisemakohteet.....	24
5.2	Kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennuskohteet	24
5.3	Arkeologinen kulttuuriperintö	29
6	Tavoitteet	34

T.Leskinen

13.8.2018

6.1	Yleistavoitteet ja suunnitteluperiaatteet.....	34
6.2	Paikalliset tavoitteet.....	35
6.3	Virkistyskäyttö	35
6.4	Elinkeinot, palvelut	35
6.5	Liikenne ja infrastruktuuri.....	35
6.6	Rakentaminen	36
7	Mitoitusperusteet	37
7.1	Yleiset mitoitusnormit	37
7.2	Rakennusoikeuden laskentaperiaatteet.....	37
7.3	Kaava-alueen mitoitusvyöhykkeet	39
7.4	Arvokkaiden luontokohteiden ja kulttuurihistoriallisten kohteiden huomioiminen.....	41
8	Rantaosayleiskaava ja sen perustelut	42
8.1	Yleistä.....	42
8.2	Aluevarausten pääperustelut.....	42
9	Toteuttaminen	52
9.1	Osayleiskaavan oikeusvaikutukset	52
9.2	Rakennuslupakäsittely osayleiskaava-alueella	53
9.3	Ohjeet rantarakennuspaikkojen jätevesien käsittelylle ja jätehuollon järjestämiselle	54
10	Vaikutusten arviointi.....	55
10.1	Yleistä.....	55
10.2	Vaikutukset luontoon	55
10.3	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	57
10.4	Vaikutukset sosiaaliseen ympäristöön	58
10.5	Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen	59
11	Suunnitteluvaiheet	60

LIITTEET

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Muinaisjäännösten täydennysinventointi
3. Luonto- ja maisemaselvitys 2016
4. Linnustoraportti 2016
5. Liitekartta: Rantojen mitoitusaluejako
6. Mitoitustaulukko
7. Kalliojärven sedimenttinäytteiden tulokset

LÄHTEET

- Pohjois-Savon liitto: *Pohjois-Savon maakuntakaava*. <http://www.pohjois-savo.fi/fi/psl/maakuntakaavoitus/PSMK/index.php>
- Nuutinen Mirja, Kalliojärven-Toiviaisjärven-Hautajärven seudun rantaosayleiskaava – Kulttuuriympäristökohteet. 2017
- Lintuyhdistys Kuikka 2017, Pohjois-Savon maakunnallisesti arvokkaat lintualueet. 2017.
- Karpalo karttapalvelu, Suomen ympäristökeskus. 2016
- Luontotutkimus Rajamäki 2016, Raimo Rajamäki: Kalliojärven-Toiviaisjärven-Hautajärven seudun rantaosayleiskaava linnustonselitys. 2016.
- Luontotutkimus Rajamäki 2016, Raimo Rajamäki: Kalliojärven-Toiviaisjärven-Hautajärven seutu luonto- ja maisemaselvitys. 2016.
- Mikroliitti Oy 2008, Timo Jussila, Hannu Poutiainen. *Muinaisjäännösinventointi*. (Päivitys 2016)

Kannen kuva: Hannu Vallas, Lentokuva Vallas Oy 2008.

22.10.2018

KIURUVEDEN KAUPUNKI KALLIOJÄRVEN-TOIVIAISJÄRVEN-HAUTAJÄRVEN SEUDUN RANTAOSAYLEISKAAVA

Suunnittelutyöstä FCG Finnish Consulting Group Oy:ssä vastaavat maankäytön suunnittelun osalta Timo Leskinen, DI ja Tuija Helminen, DI. Luonto- ja maisemaselvityksen sekä sen päivityksen laadinnasta vastasi Raimo Rajamäki. Erillisen muinaismuistoinventoinnin on laatinut Mikroliitti. Mikroliitti laatii myös päivitysinventoinnin. Rakennusinventoinnin tarkistuksen kaava-alueelle laatii Kiuruveden kaupungin kaavoittaja Mirja Nuutinen. Viistoilmakuvauksen alueelta on tehnyt Hannu Vallas Lentokuva Vallas Oy:stä.

1 Perustiedot

1.1 Kaavan tarkoitus

Rantayleiskaavan tavoitteena on edistää rakentamista alueella, ohjata ja tukea rakennuslupaprosessia, elinkeinojen kehittämistä sekä ympäristön- ja maisemanhoitoa. Kaava on tarkoitettu laatia maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaisena oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jolloin kaavan perusteella voidaan myöntää suoraan rakennusluvut kaavaan merkityille rantarakennuspaikoille.

Yleiskaavan tavoitteena on suunnitella kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti rantojen käyttö siten, että turvataan maanomistajien mahdollisimman tasapuolinen kohtelu rakentamisalueiden mitoituksessa ja että säilytetään maiseman ja luonnon puolesta arvokkaat rannat mahdollisimman luonnontilaisina sijoittamalla rakennuspaikat siten, että kulttuuri- ja luonnonympäristölle aiheutunut haitta on mahdollisimman vähäinen.

Yleiskaavalla pyritään ohjaamaan ja tukeman alueen virkistyskäyttötarpeita osoittamalla tarvittavat uimarannat, venevalkamat ja reitistöt (ohjeelliset polku-, latu- ja moottorikelkkaurat) sekä muut virkistysalueet.

Suunnittelutyön tavoitteena on määritellä rakentaminen rantavyöhykkeellä. Uudet rantarakennuspaikat osoitetaan pääsääntöisesti loma-asutukseen, mutta myös pysyvään asutukseen soveltuvat ranta-alueet etenkin palveluiden läheisyydessä selvitetään.

1.2 Suunnittelualue

Kalliojärven-Toiviaisjärven-Hautajärven seudun alueelle laaditaan oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava.

Suunnittelualue käsittää 8 järveä, 11 pientä järveä ja lampea (1-20 ha) sekä 4 jokiosuutta. Rantaviivaa on järvissä noin 49 km. Pienten järvien ja lampien yhteenlaskettu pinta-ala on noin 100 ha. Jokiosuuksia on 3

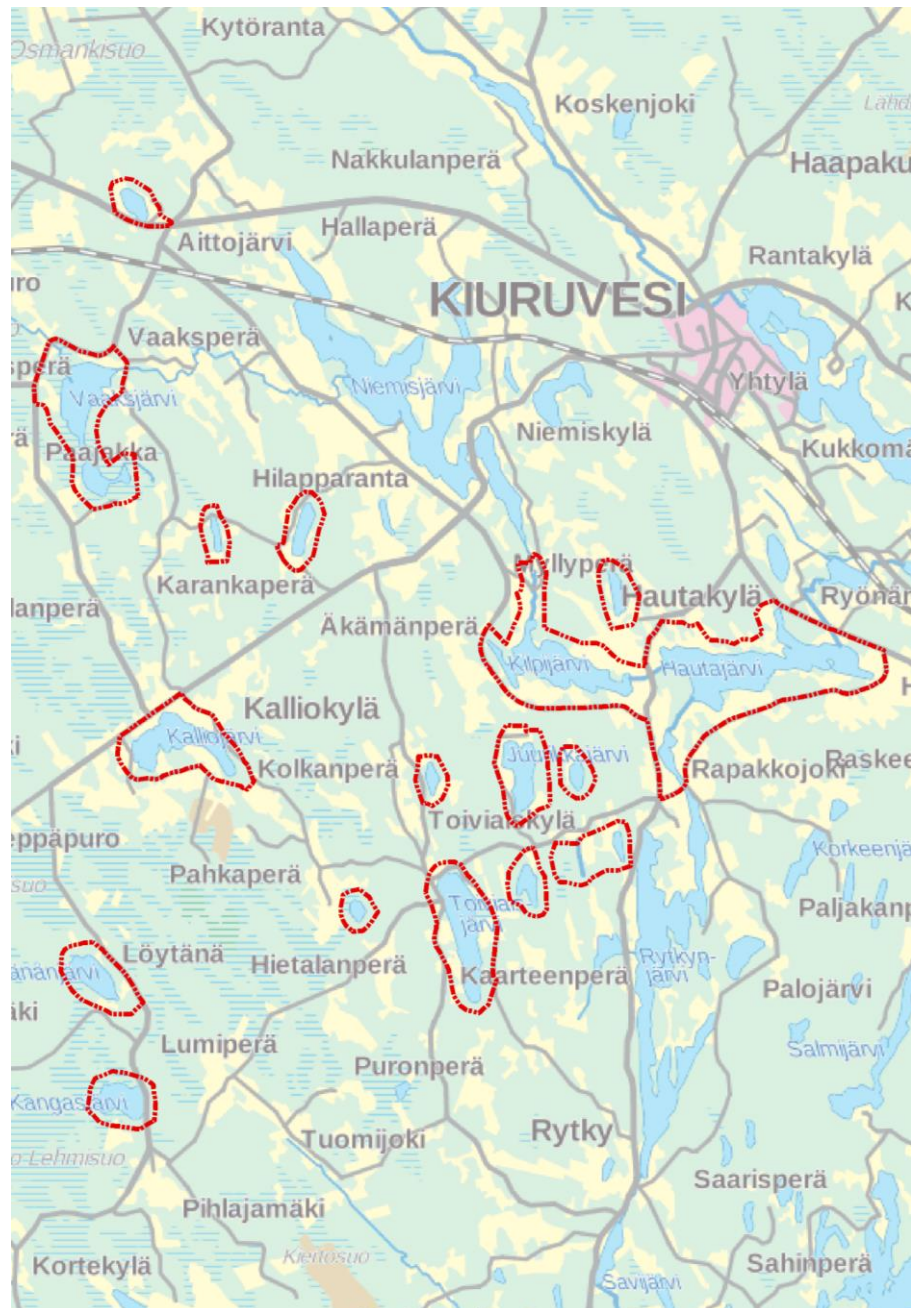
km. Suurimpia järviä alueella ovat Hautajärvi, Kilpijärvi, Kalliojärvi ja Toiviaisjärvi.

Rantaosayleiskaavoitus koskee seuraavia vesistöjä:

22.10.2018

- Aittojärvi
- Vaaksjärvi
- Heinälampi
- Karankajärvi
- Kalliojärvi
- Löytänäjärvi
- Kangasjärvi
- Kalettomanlampi
- Toiviaisjärvi
- Juurikkajärvi
- Mustalampi
- Tivonlampi
- Mikkelinlampi
- Suolampi
- Keskilampi
- Hoikkalampi
- Poskilampi
- Kilpijärvi
- Metsäjärvi
- Hautajärvi

Suunnittelualan rajausta selviää seuraavan sivun kuvasta. Kaava laaditaan ranta-alueille.

Kuva 1. Suunnittelualan sijainti suhteessa Kiuruveden keskusta

22.10.2018

---

2 Suunnittelutilanne

2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoituksena on edistää hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen toteutumista alueiden käyttöä koskevassa päätöksenteossa. MRL:n 24§ velvoittaa: "Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista." Tavoitteet ovat luonteeltaan yleisiä ja ne on ryhmitelty kuuteen asiakokonaisuuteen (Valtioneuvosto 30.11.2000), joista neljä koskee tätä yleiskaava-aluetta:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet:

Valtioneuvosto päätti uusista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Valtioneuvoston päätös tulee voimaan 1.4.2018. Päätöksellä valtioneuvosto korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia, jotka ovat keskeisiä myös laadittavana olevassa yleiskaavassa:

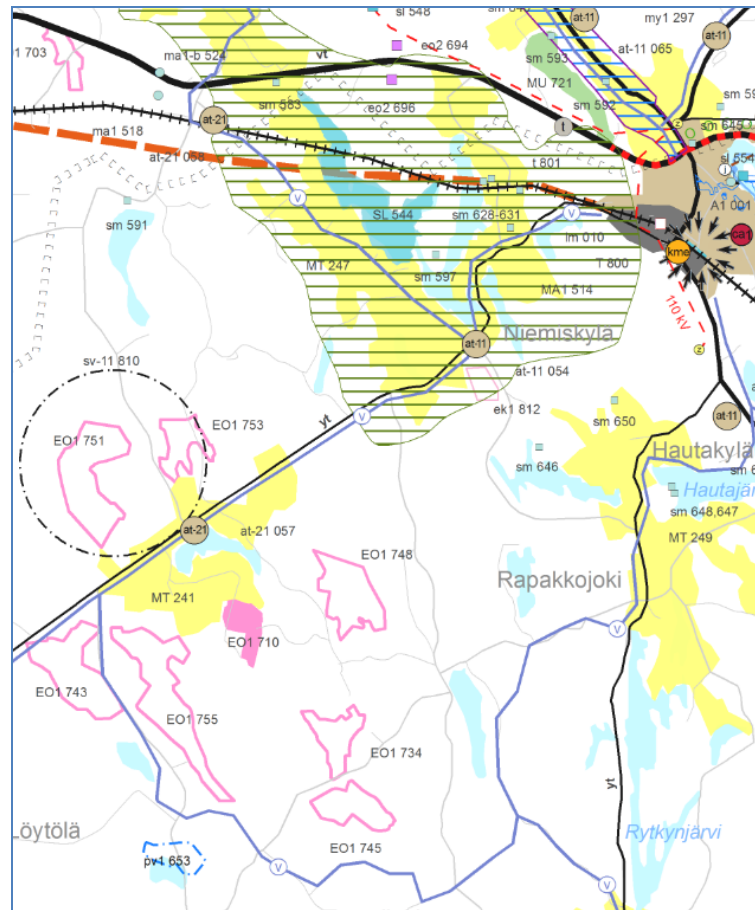
- 1) Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- 2) Tehokas liikennejärjestelmä
- 3) Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- 4) Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- 5) Uusiutumiskykyinen energiahuolto

2.2 Maakuntakaava

Pohjois-Savon maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 7.12.2011. Ympäristöministeriö on vahvistanut Pohjois-Savon maakuntakaava 2030:n 7.12.2011. Maakuntakaavaan on vahvistettu muutoksia 15.1.2014 ja 1.6.2016.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2030:

22.10.2018

Kuva 2. Pohjois-Savon maakuntakaava 2030.

TÄRKEÄ TAI VEDENHANKINTAAN SOVELTUVA POHJAVESIALUE
Merkinnällä osoitetaan vedenhankinnan kannalta tärkeät (1.lk) tai vedenhankintaan soveltuvat (2.lk) pohjavesialueet.

Suunnittelumääräys: Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava ja toteutettava siten, ettei pohjaveden määrällinen ja laadullinen tila heikkene.

Kangasjärven pohjoisrannalle on osoitettu tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue, pv-1. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava ja toteutettava siten, ettei pohjaveden määrällinen ja laadullinen tila heikkene.

22.10.2018

KYLÄ (at-11)

Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on maaseutu rakentamisen ohjaaminen pääosin yleiskaavoituksella, elinkeinotoiminnan vahvistaminen, kulttuuriympäristön arvojen säilyttäminen ja kehittäminen, sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen.

Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa tuetaan asumisen ohella alueen luonteeseen soveltuvan elinkeinotoiminnan sijoittumista sekä parannetaan kylän elinvoimaisuuden edellytyksiä. Maankäytön painopistealueilla rakentamista on tarkoitus ohjata ja edistää yleiskaavoituksella ellei tavoitteen mukainen yhdyskuntarakenne ja rakentamispaine edellytä asemakaavoitusta.

Lisäksi suunnittelussa on huomioitava kylien liikenne yhteydet päätieverkkoon sekä kevyen liikenteen turvallisuus ja toimintaedellytykset. Alueiden käyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon kylien läheisyydessä mahdollisuudet lisätä vapaa-ajan asumisen käyttöastetta tai muuttaa alueella sijaitsevaa loma-asutusta vakinaiseksi kylien erityispiirteet, vesihuolto ja tieverkko huomioon ottaen.

KYLÄ (at-21)

Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on maaseutu rakentamisen suosiminen nykyisen asutusrakenteen vahvistamiseksi, kulttuuriympäristön arvojen säilyminen ja kehittyminen sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen

Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa on huomioitava kylän ominaispiirteet ja edistettävä kylän kehittymistä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon kylien läheisyydessä mahdollisuudet lisätä vapaa-ajan asumisen käyttöastetta tai muuttaa alueella sijaitsevaa loma-asutusta vakinaiseksi kylien erityispiirteet, vesihuolto ja tieverkko huomioon ottaen.

Kyläalueina on osoitettu Hautakylä at-11 (23.066) merkinnällään ja Kalliokylä at-21 (23.057) merkinnällä.

MAATALOUSALUE

Merkinnällä osoitetaan laatuluokaltaan hyvät, yhtenäiset, laajat peltoalueet, jotka halutaan jatkossakin säilyttää maatalouskäytössä.

Suunnittelumääräys: Alueet tulee ensisijaisesti säilyttää maatalouskäytössä. Rakentaminen tulee suunnitella siten, että yhtenäisiä peltoalueita ei pirstota, eikä muutoin heikennetä viljelyolosuhteita, ja otetaan huomioon maiseman peruspiirteet.

MT-merkinnällä maatalousalueiksi on osoitettu laatuluokaltaan hyvät, yhtenäiset ja laajat peltoalueet, jotka halutaan jatkossakin säilyttää maatalouskäytössä. Tällaisia ovat kaava-alueella Rapakkojoen MT-alue Hautajärven läheisyydessä sekä Kalliokylän MT-alue Kalliojärven läheisyydessä.

MUINAISMUISTOKOHDE

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla suojeltu tiedossa oleva valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävä esihistoriallinen tai historiallinen suojelukohde tai -alue

Kaikki muinaismuistot on rauhoitettu muinaismuistolaille (295/1963). Rauhoitus koskee myös vielä löytämättömiä muinaismuistoja.

22.10.2018

Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.¹

Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueella olevat muinaismuistot.

Suojelumääräys: Kaikista alueen **muinaisjäännöksiin** mahdollisesti vaikuttavista maankäyttöhankeista on neuvoteltava museoviranomaisten kanssa. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen tai muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.

Lisäksi on osoitettu tiedossa olevia muinaisjäännöksiä Hautajärven ja Kilpijärven ympäristössä.

MAISEMAN VAALIMISEN KANNALTA VALTAKUNNALLISESTI TAI MAAKUNNALLISESTI TÄRKEÄ ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet (MA1-v) ja maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet (MA1).

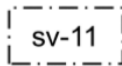

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon maisema-alueen kokonaisuudet ja ominaislaatu. Alueen erityispiirteitä tulee vaalia. Valtakunnallisesti merkittävien alueiden (MA1-v) suunnittelussa on pyydettävä lausunto alueelliselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja museoviranomaisilta.

Niemiskylän maisema-alue (MA1 23.514) puolestaan ulottuu Aittojärven ja Karankajärven rannalle.

Myös suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsevat maantiet ja päävesijohtolinjat on osoitettu maakuntakaavassa.

Pohjois-Savon kaupan maakuntakaava 2030:

SUOJAVYÖHYKE (SV-11)

Merkinnällä osoitetaan Seveso II –direktiivin mukaisten tuotantolaitosten konsultointivyöhykkeet.

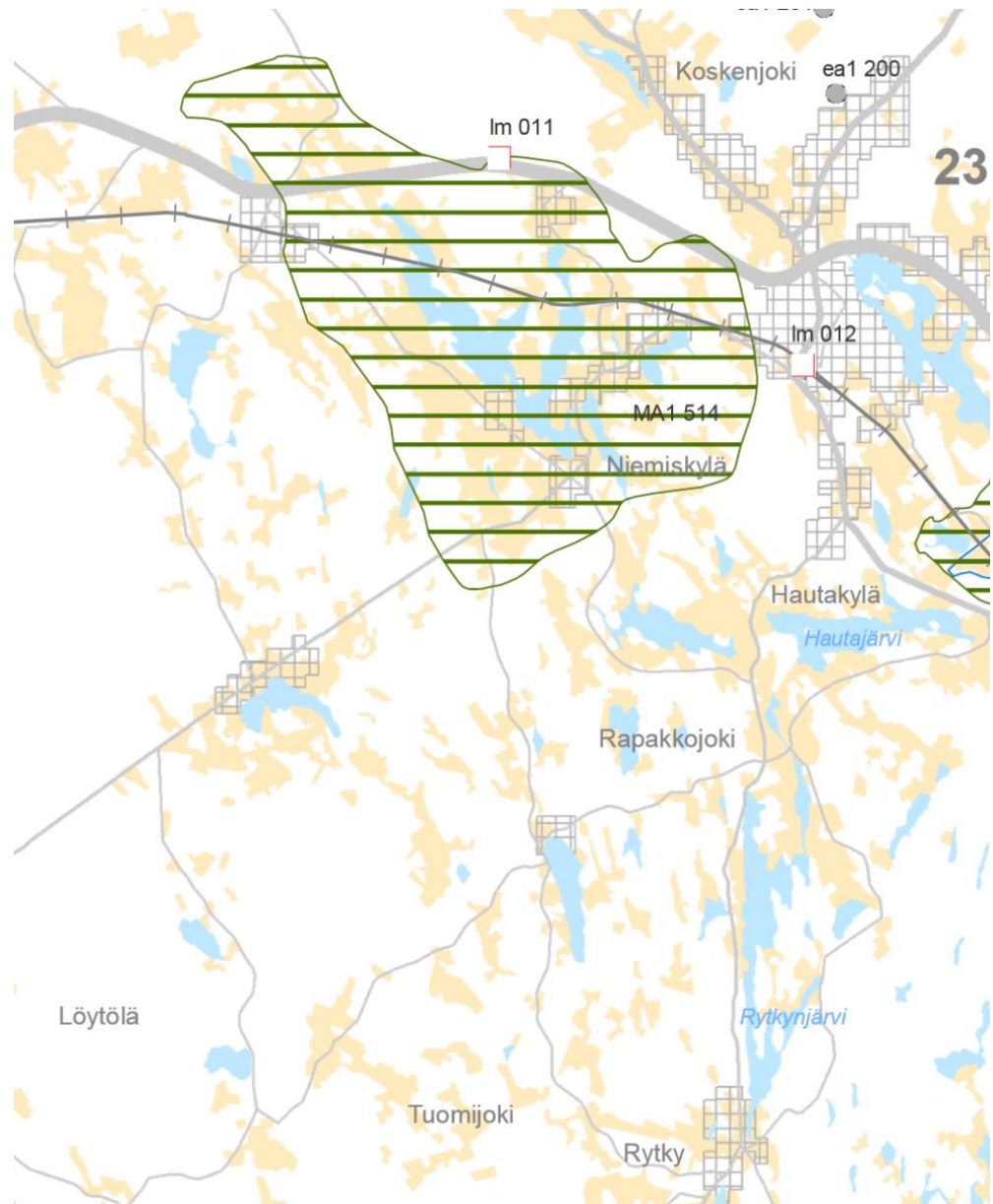
Suunnittelumääräys: Suojavyöhykkeen sisällä alueen käytön suunnittelussa on selvitetävä tuotantolaitoksen toimintaan liittyvät riskit suuronnettomuusvaaran kannalta. Alueelle rakentamisen on tarkoitettu perustuvaksi yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Lupaharkinnan yhteydessä tulee huomioida erityisesti alueella oleva onnettomuusvaara ja ottaa huomioon turvallisuuden edellyttämät etäisyydet (MRA 57§). Suunniteltaessa alueen käyttöä on palo- ja pelastusviranomaisille ja toiminnanharjoittajalle sekä tarvittaessa Turvatekniikan keskukselle (TUKES) varattava mahdollisuus lausunnon antamiselle. Alueelle ei tule sijoittaa toimintoja, jotka lisäävät merkittävästi suuronnettomuusriskille altistuvien määrää, kuten kouluja, päiväkotia, sairaaloita tms. Alueelle voidaan sijoittaa muuta teollisuutta tai muuta vastaavaa toimintaa.

Kaupan maakuntakaavassa on osoitettu sv-11-merkinnällä Pyylähti Oy:n räjähdetehtaan ympärille Seveso II –direktiivin konsultointivyöhyke (2 km), joka sivuaa kaava-aluetta.

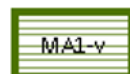
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:

Pohjois-Savon maakuntahallitus käynnisti 23.1.2017 Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 laadinnan 1. vaiheen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukaisesti nähtävillä 30.1.-28.2.2017 sekä Päijänne-Saimaa kanavavarausta koskien uudelleen lausunnoilla 10.5.-15.6.2017. Maakuntakaavaluonnos on laitettu nähtäville 7.11. – 15.12.2017 väliseksi ajaksi.

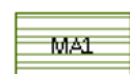
22.10.2018

Kuva 3. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040

MAISEMAN VÄÄLIMISEN KANNALTA VALTAKUNNALLISESTI TAI MAAKUNNALLISESTI TÄRKEÄ ALUE (3)

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet (MA1-v) ja maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet (MA1).

Niemiskylän maisema-alue MA1-514 Ulottuu Aittojärven ja Karankajärven rannalle.

Taajama, kylä, pienkylä (YKR 2015 ruutuaineisto)

22.10.2018

2.3 Yleiskaava

Suunnittelualueella ei ole voimassaolevia vahvistettuja yleiskaavoja.

2.4 Ranta-asemakaavat

Suunnittelualueella ei ole maanomistajien laadittamia ranta-asemakaavoja.

2.5 Rakennusjärjestys

Kaikkea rakentamista ohjaa kuntakohtainen rakennusjärjestys. Kiuruveden vuonna 2012 voimaan tulleessa rakennusjärjestyksessä on mm. seuraavia osayleiskaava-alueen rakentamista koskevia määräyksiä:

- Rakennuspaikan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 40 m.
- Rakennuspaikan on oltava kooltaan vähintään 5000 m².
- Saari, jonka pinta-ala on alle 1 ha, ei muodosta rakennuspaikkaa.
- Asuinrakennuksen/rakennuksen etäisyyden rantaviivasta ja sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman ja luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy. Rakennuksen etäisyys keskiveden korkeuden määrittämästä rantaviivasta:
  - rakennus, jonka kerrosala on yli 80 m²: vähintään 50 m
  - rakennus, jonka kerrosala on enintään 80 m²: vähintään 30 m
  - rantasauna, jonka kokonaispinta-ala on enintään 30 m² (sisältää katetut kuistit) ja jonka harjakorkeus on enintään 4,0 m (mitattuna sokkelin yläpinnasta): vähintään 20 m
  - rantasauna, jonka kokonaispinta-ala on enintään 20 m² (sisältää katetut kuistit) ja jonka harjakorkeus on enintään 3,5 m (mitattuna sokkelin yläpinnasta): vähintään 10 m
- Rakennuksen kosteudelle alttiit rakenteet (lattia) tulee olla vähintään 1 metri tulvakorkeutta korkeammalla (säännösteltyjen vesistöjen tulvakorkeus + 1 m ja säännöstelemättömien vesistöjen tulvakorkeus HW_{1/50} + 1 m). Tulvaherkkien jokien ja säännösteltyjen vesistöjen tulvakorkeuden selvittää rakennushankkeeseen ryhtyvä ja se on esitettävä hankkeen suunnitelmissa.
- Rantapaikalle saa, mikäli se maisemaan sopeutuu, rakentaa yhden puupintaisen lämpöeristämättömän venevajan rantaviivasta maalle päin. Venevajan rakennusala saa olla enintään 30 m² ja harjakorkeus enintään 2,5 m. Venevaja tulee sijoittaa pääty rantaviivaan päin.
- Rantavyöhykkeellä (enintään 200 m) sijaitsevalle rakennuspaikalle saa rakentaa enintään yhden kaksiasuntoisen ja kaksikerroksisen asuinrakennuksen.
- Rantavyöhykkeellä rakennuspaikalle rakennettavaksi sallittu kokonaiskerrosala saa olla enintään 10 % rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 300 m².

22.10.2018

2.6 Muut suunnitelmat ja selvitykset

Suunnittelualueelle on laadittu 2008 Kalliojärven-Toiviaisjärven-Hautajärven seudun rantaosayleiskaava-alueen muinaisjäänösinventointi, jonka tuloksen hyödynnetään kaavoituksessa. Inventoinnin tehnyt Mikroliitti Oy on laatinut inventoinnista erillisen raportin. Päivytysinventointi tehtiin kesällä 2016.

Suunnittelualueelle on laadittu Kalliojärven-Toiviaisjärven-Hautajärven seudun luonto- ja maisemaselvitys 2009, jonka tuloksia hyödynnetään kaavoituksessa. Selvityksen on laatinut Luontotutkimus Rajamäki. Selvitystä on päivitetty 2016. Potentiaaliset liito-orava-alueet tutkittiin maastossa ja selvitysraportin tiedot päivitettiin ajan tasalle. Luonto- ja maisemaselvityksen päivityksen yhteydessä on laadittu erillinen linnustoselvitys.

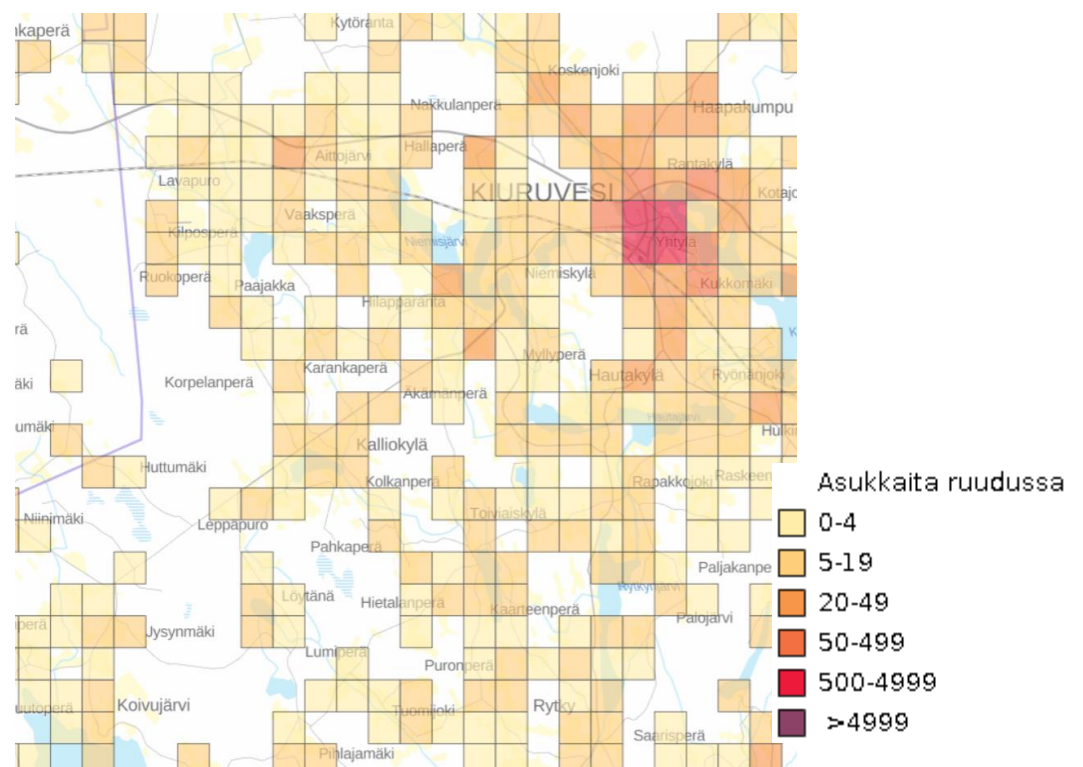
Kiuruveden kulttuurihistoriallisesti merkittävän rakennuskannan inventointi on tehty haja-asutusalueilla vuonna 1991. Nuutinen Mirja on tehnyt inventoinnin päivityksen kaavatyön yhteydessä.

3 Nykyinen maankäyttö

3.1 Väestö

Suunnittelualue käsittää useita järviä, lampia ja jokiosuuksia Kiuruvedellä. Asutus on alueella tyypilliseen tapaan melko hajanaisesti jakautuneena pieniin taloryhmiin.

Oheisesta kuvasta ilmenee alueen asutuksen jakaantuneisuus 1 x 1 km ruuduilla.

Kuva 4: Tilastokeskuksen väestöruutuaineisto 2016.

22.10.2018

3.2 Rakennuskanta

Suunnittelualan rannoil aon melko tasaisesti rakentamista. Rakentamisen tiheys ei ole kuitenkaan ole kovin suuri, koska rannat ovat osin heikosti rakennettavissa. Lisäksi alueella on aajojen peltoalueita. Suunnittelualan järvien ja lampien ranta-alueilla on maastotietokantakartan tulkinnan perusteella n. 110 asuinrakennusta, joista väestötietojen perusteella enää vain osa on vakituksessa asuinkäytössä. Maastotietokantakartan tulkinnan perusteella suunnittelualan ranta-alueella sijaitsee n. 100 lomarakennusta.

3.3 Maanomistus

Kaava-alueen rannat ovat enimmäkseen yksityisessä omistuksessa.

3.4 Elinkeinot ja palvelut

Kaavoitettavat alueet tukeutuvat pitkälti Kiuruveden keskustan palveluihin. Alueilla ei ole toiminnassa olevia kauppoja. Lähimmät kauppapalvelut ovat Kiuruveden keskustassa. Lähimmät koulut ovat keskustassa, Kalliojärvellä ja Rytkyllä. Matkailupalveluita löytyy kaavoitettavien alueiden läheltä Toiviaisjärveltä ja Hautajärveltä.

Suunnittelua alueelle sijoittuu lukuisia maatiloja. Tiloilla harjoitetaan luonnollisesti myös metsätaloutta.

3.5 Tie- ja vesiliikenne

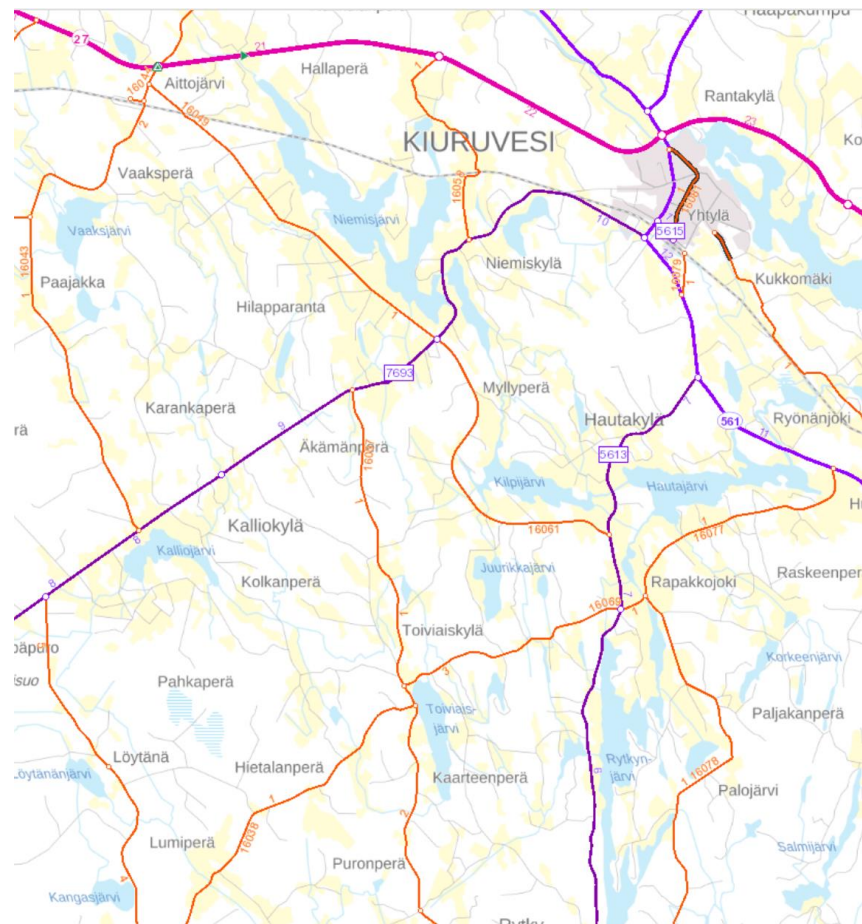
Suunnittelualaueella sijaitsee yksi valtatie ja seututie ja useita yhdysteitä. Yleisten teiden lisäksi alueella on melko laaja yksityistieverkko.

Suunnittelualaueella sijaitseva valtatie:
27 Pyhäsalmentie

Suunnittelualaueella sijaitseva seututie:
561 Pielavedentie

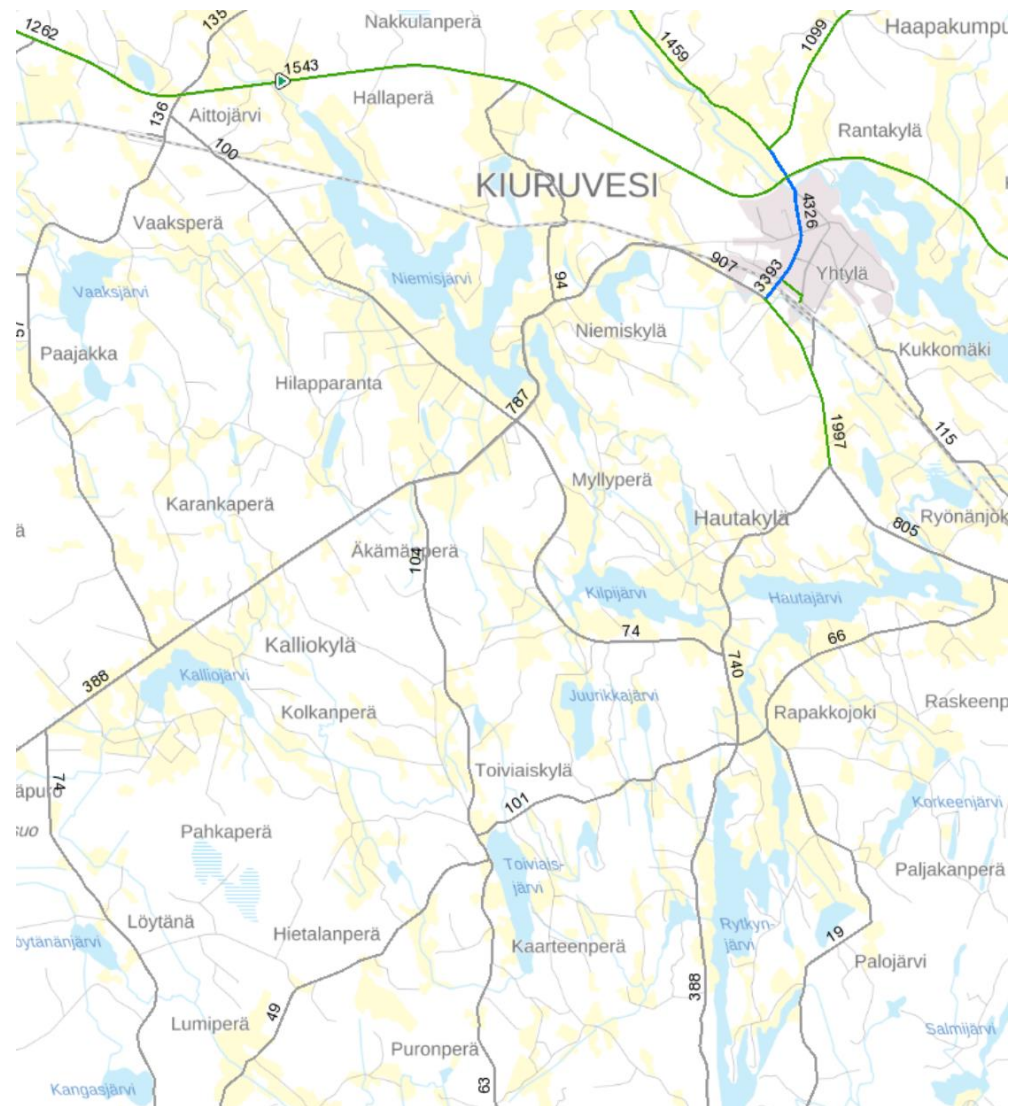
Suunnittelualaueella sijaitsee seuraavat yhdystiet:
5613 Rytkyntie
7693 Kalliokyläntie
16037 Kortekyläntie
16038 Lumiperäntie
16043 Paajakantie
16057 Kolkanperäntie
16061 Soukkaanperäntie
16069 Toiviaiskyläntie
16077 Rapakkojoentie

22.10.2018

Kuva 4. Suunnittelualan maantiet

22.10.2018

Kuva 5. Maanteiden liikennemäärät

3.6

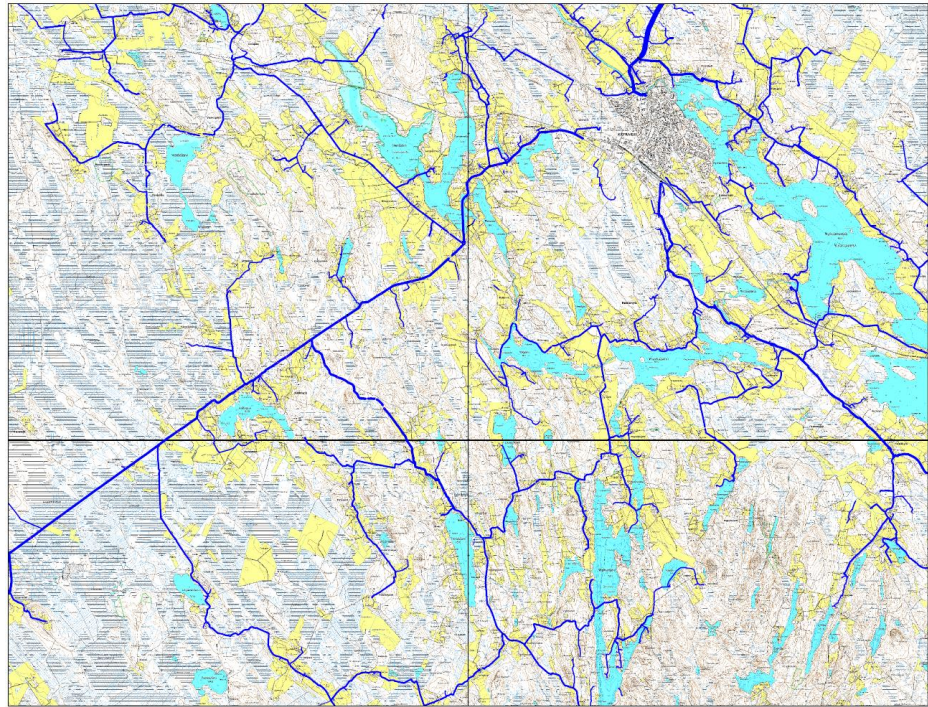
Yhdyskuntatekninen huolto

Suunnittelualueella on kaupungin vesijohtoverkko, jonka sijainti ilmenee kuvasta 6 tarkemmin. Suunnittelualueella ei ole viemäriverkostoa.

Kaava-alueella on myös kattava sähköverkosto.

22.10.2018

Kuva 6. Alueen vesijohtoverkko.

3.7

Luonnon- ja kulttuuriympäristön suojelu

Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta tärkeistä kohteista on kerrottu tarkemmin kappaleessa 4 sekä kaavaa varten alueelta tehdyssä luonto- ja maisemaselvityksessä. Kulttuuriympäristön suojelukohteista on kerrottu tarkemmin kappaleessa 5. Luonnon ja maisemansuojelun kannalta merkittävät alueet sekä uhanalaiset ja harvinaiset lajit on esitetty kaavaselostuksen liitekartassa. Alueella ei ole Natura-ohjelman kohteita.

3.8

Virkistys

Suunnittelualueella on yksi käytössä oleva uimaranta, joka sijoittuu Kangasjärvelle. Uimaranta ei ole kaupungin virallinen uimaranta.

Rantojen omistajat ja lähialueiden asukkaat käyttävät järviä lähinnä harrasteluontoiseen virkistyskalastukseen ja vesiretkelyyn.

3.9

Ympäristöhäiriöt

3.9.1 Mahdolliset pilaantuneet alueet

Kalliojärven rannalla kiinteistöllä 263-404-18-17 sijaitsee yksi pilaantunut alue. Alue on merkitty kaavakartalle.

Kalliojärven pohjasedimentistä on otettu näytteitä kuudesta pisteestä. Pisteiden sijainti sekä tulokset sedimenttien kohonneista pitoisuuksista on liitteenä. Kalliojärven sedimenttiselvityksen perusteella sedimentti sisältää korkeita raskasmetallipitoisuuksia, jotka ovat ilmeisesti peräisin osittain kaivostoiminnasta, mutta todennäköisesti myös luonnostaan normaalia korkeammista pitoisuuksista. Suurimmat pitoisuudet esim. sinkin osalta olivat 2210 /2411 mg/kg (normalisoimaton-/normalisoitu pitoisuus).

22.10.2018

Sedimenttien osalta lainsäädännössä ei ole määritelty lainkaan, milloin sedimentti luokitellaan pilaantuneeksi, vaan asiaa tulee tarkastella aina tapauskohtaisesti ja arvioida myös altistumisreitit ja altistujat. Arvioinnissa voidaan käyttää hyväksi maaperälle laskettuja viitearvoja, jotka raskasmetalleille ovat terveysperustaisesti laskettuna erittäin korkeita (> 10000 mg/kg). Ympäristön häiriötekijät

3.9.2 Melualueet

Melualueen raja on määritetty Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosaston ohjeen 6/1993: *Tieliikenteen laskentamalli* mukaisesti. Melualueet on määritetty Tiehallinnon kullekin tieosalle ilmoittamien liikennemäärien perusteella laskettujen vuoden 2040 ennustettujen liikennemäärien ja nopeusrajoitusten perusteella. Oletuksena laskentamallin käytössä on ollut kunkin tieosuuden sijoittuminen yhden metrin penkereelle verrattuna ympäröivään maastoon.

Seututie 561 (Pielavedentie)

Keskimääräinen vuorokausiliikenne (2016) on 805 ajoneuvoa, josta raskaiden ajoneuvojen osuus on 8 %. Liikenteen osuus päivällä on 90 % kokonaismäärästä ja nopeusrajoituksena tiellä on 80 km/h.

Tieliikenteestä aiheutuva laskettu melutaso on päivällä 67,3 dB ja yöllä 59,9 dB. Päiväaikainen meluvyöhyke (55 dB) ulottuu 50 metrin päähän keskilinjasta. Yöaikainen meluvyöhyke (45 dB) ylettyy noin 75 metrin päähän keskilinjasta.

Yhdystie 5613 (Rytkyntie)

Keskimääräinen vuorokausiliikenne (2016) on 740 ajoneuvoa, josta raskaiden ajoneuvojen osuus on 7 %. Liikenteen osuus päivällä on 90 % kokonaismäärästä ja nopeusrajoituksena tiellä on 80 km/h.

Tieliikenteestä aiheutuva laskettu melutaso on päivällä 63,2 dB ja yöllä 55,9 dB. Päiväaikainen meluvyöhyke (55 dB) ulottuu 30 metrin päähän keskilinjasta. Yöaikainen meluvyöhyke (45 dB) ylettyy noin 40 metrin päähän keskilinjasta.

Muilla maanteillä liikennemäärät ovat niin vähäiset, että melun ohjearvot eivät ylity.

4 Luonnonympäristö ja maisema

Alueelta on laadittu vuonna 2009 luonto- ja maisemaselvitys, jonka tietoja päivitettiin. Kasvillisuus- ja maisemaselvityksen päivytysinventoinnin maastotyöt tehtiin heinäkuussa 2016 ja selvitys laadittiin syys- lokakuussa 2016. Selvityksen on laatinut fil. yo Raimo Rajamäki Luontotutkimus Rajamäeltä. Linnustonselvityksen päivitys on tehty ja raportoitu erikseen. Linnustonselvityksen ovat tehneet FM Veli-Matti Sorvari ja fil. yo Raimo Rajamäki.

Luonnon ja maisemansuojelun kannalta merkittävät alueet sekä uhanalaiset ja harvinaiset lajit on esitetty kaavaselostuksen liitekartalla. Suunnittelualueen rantojen rakentamissuosituksia on esitetty myös kaavaselostuksen liitekartalla.

22.10.2018

4.1 Kallio- ja maaperä

Selvityksen mukaan Kiuruveden kallioperä kuuluu ns. Savon liuskejaksoon, jolle on leimaa-antavaa ruhjeisuus ja särkyneisyys. Tyypillisiä kivilajeja ovat kiilleliuskeiden ohella esim. granodioriitit ja kvartsidioriitit.

Suurin osa Kiuruveden maaperästä on ns. pohjamoreenia, joka on lähtöisin jäätiköiden mukanaan kuljettamasta pohjakuormasta. Jonkin verran Kiuruvedellä esiintyy myös lajittuneempaa pintamoreenia, joka puolestaan on peräisin jäätikön keski- ja yläosista. Harjuja ei kunnan alueella ole.

Huomattava osa Kiuruveden alueesta on turvekerrostumien peitossa, joka voi peittää mahdollisesti ravinteikastakin maaperää. Tämä seikka on Kiuruvedellä käännetty eduksi ottamalla turvevarat hyötykäyttöön.

Kunnan maaperän erityispiirteistä maininnanarvoisia ovat savi- ja hiesumaat, jotka peittävät esim. Kiuruveden, Niemisjärven ja Pölhenjoen rantamia, tehden niistä arvokkaita viljelyalueita.

4.2 Maisema

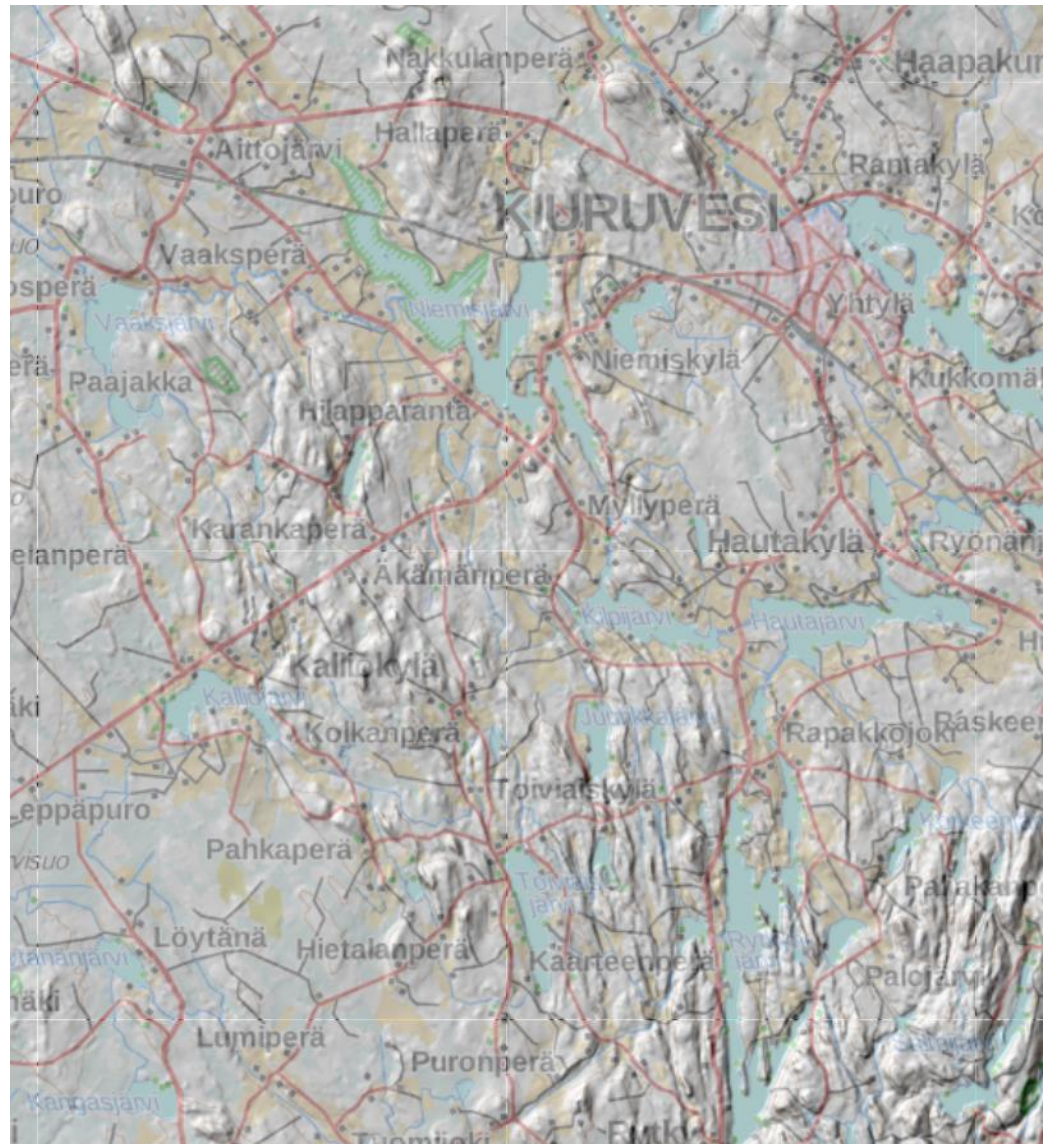
Kiuruveden kaakkois- ja eteläosien pinnanmuoto on vaihtelevaa ja epätasais-ta, ja se muodostaa järvineen maisematyyppin, joka on ominaista savolaiselle mäkimaismalle. Sen sijaan länsi- ja pohjoisosissa maasto on tasaisempaa ja suhteellisesti korkeampaa, mistä johtuu myös ko. seutujen runsas soistuneisuus. Suurpinnanmuodoissa on havaittavissa kaksi ympäristöään korkeampaa aluetta, jotka toimivat myös vedenjakajina.

Selvitysalue kuuluu pääosin itäisen Järvi-Suomen maisemamaakuntaan. Maisemalle on tyypillistä vesien runsaus. Kylät ovat melko väljiä ja hajanaisia. Kylän talot pihapiireineen ovat samalla aukealla säännöllisten välimatkojen päässä toisistaan rannoilla, mäillä ja vaaroilla. Järviseudun kylät hahmottuvat yleensä laajoina, avointen rantapeltojen ja vedenselkien yhdistäminä näkyminä. Kiurujärven rannan vanhin asutus on sijoittunut ylemmäksi rannasta, pel-lon ja metsän rajavyöhykkeelle. Rantaan johtavat koivukujat osoittavat vesi-reitin toimineen tärkeänä kulkuväylänä.

Tutkimusalue on maanviljelysseutua, joten peltoja on paljon. Viljavimmat seudut sijaitsevat rannoilla, jossa on maankohoamisen myötä paljastunutta entistä järvenpohjaa. Siksi asutus ja alueen pellot sijaitsevat useimmiten ran-noilla. Pellot ja metsäsaarekkeet muodostavat mosaiikkimaista vaihtelua asuttuun maalaismaisemaan. Vaikka asutus seuraakin lähinnä peltosijaintia asettuen saarekkeisiin peltojen keskelle, sen etäisyys vesistöön on pieni.

Kangasjärvi, Kalettomanlampi, Mikkelinlampi ja Suolampi poikkeavat maisemiltaan tiheimmin asuttujen seutujen järvistä ja lammista. Niiden rantamaisemia hallitsevat metsät ja suot, peltoa ja asutusta ei ole lainkaan rannoilla tai sitä on vähän.

22.10.2018

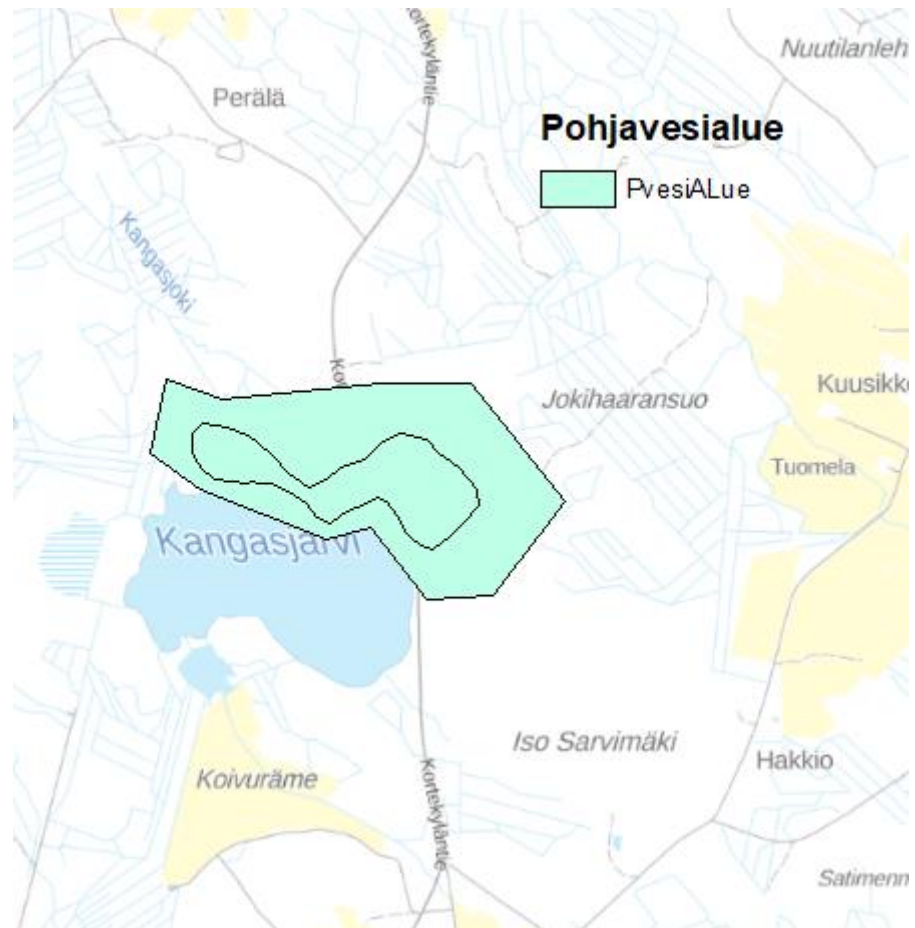
Kuva 7. Maastonmuoto. (MML)

4.3 Vesiluonto

4.3.1 Pohjavesi

Selvitysalueelta löytyy yksi vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue. Kyseinen alue sijoittuu Kangasjärven pohjois- ja koillisosaan.

22.10.2018

Kuva 8. Pohjavesialue rajattu kartalle.

4.3.2 Pintavedet

Selvitysalueen vedet kuuluvat Vuoksen vesistöön, Iisalmen reittiin ja Sulkanjärven vesistöalueeseen. Ylä-Savon seutu muodostaa Järvi-Suomen suurvesistöjen pohjoisimmat latvavesistöt. Seudun järvet ovat pieniä, jokia ja puroja on runsaasti. Vesistöille on ominaista järvien mataluus, vesien tummuus ja rehevyys. Soisilta valuma-alueilta kerääntyvät valuedet antavat humuspitoisen leimansa koko seudun vesistöihin.

Tutkimusalueen järvet ja lammet ovat varsin matalia. Alle kolmen metrin syvyisiä järviä ja lampia on seitsemän. Keskisyviä vesiä on kahdeksan ja syviä on neljä kaavoitettavan alueen kohteista.

Kohdealueen järvien ja lampien ekologinen tila on joko tyydyttävä tai välttävä. Kaikki järvet ja lammet ovat reheviä.

Suota (lähinnä ojitettua rämettä) on merkittävästi varsinkin Vaaksjärven valuma-alueella, mutta myös Kalettomanlammen, Suolammen, Löytänänjärven ja Kangasjärven valuma-alueella. Metsät ovat enimmäkseen nuoria taimikoita tai varttuvaa kasvatusmetsää.

Kalliojärven lähellä sijaitsee toimintansa lopettanut Ruostesuon kaivos, josta valuu suuria pitoisuuksia sisältäviä vesiä Kalliojärveen. Kalliojärven rauta-, magnaani- ja sinkkipitoisuudet ovat korkeat. Kalliojärven tilaa seurataan vuosittain.

22.10.2018

4.4 Kasvillisuus

Suunnittelualue kuuluu eteläboreaalisen kasvillisuusvyöhykkeen Järvi-Suomen alueeseen ja Pohjois-Savon eliömaakuntaan. Suunnittelualueella eteläboreaalinen vyöhyke vaihettuu keskiboreaaliseksi vyöhykkeeksi. Maisemamaakuntajaossa selvitysalue kuuluu itäisen järvi-Suomen Pohjois-Savon järvisuutuun sekä osin Suomenselän alueeseen.

Tutkimusalueen metsätyypeistä yleisimmät ovat lehtomaiset käenkaali-mustikkatyypin (OMT) kankaat ja tuoreet mustikkatyypin (MT) kankaat. Lehtomaisia käenkaali-mustikkatyypin OMT-kangasta on lähes joka kohteella. Lehtomaiset ja tuoreet kankaat ovat enimmäkseen kuusivaltaisia, mutta pieni osa tuoreista kankaista on mäntyvaltaisia. Kuivahkoja puolukkatyypin (VT) kankaita on tutkimusalueella melko vähän. Niitä on mm. Hautajärven Huikarinharjulla ja sen eteläpuolella sekä Pajalan talon kohdalla, Vaaksjärven pohjoispuolella, Mikkelinlammen itärannalla, Juurikkajärven itäpuolella ja Kalettomanmäellä.

Lehtoja (tai lehtolaikkuja) on tutkimusalueella lukumääräisesti melko paljon (yhteensä 13 kohteella), mutta ne ovat pienialaisia. Lehdot ovat metsälain määrittelemiä erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Tuoreet keskiravinteiset lehdot ja kosteat runsasravinteiset lehdot on luokiteltu eteläboreaalaisella kasvillisuusvyöhykkeellä vaarantuneeksi uhanalaiseksi luontotyyppiä (VU)

Huomattava osa kaava-alueen metsistä on hoidettua nuorta talousmetsää, varttuvaa taimikkoa tai hakkuuaukkoa. Rantavyöhykkeen metsät ovat maisemallisesti näkyvällä paikalla, joten niitä ei tulisi hakata lainkaan tai rantaan olisi hyvä jättää riittävän levyinen suojavyöhyke. Luonnonsuojelullisesti arvokkaita vanhoja tai melko vanhoja metsiä on selvitysalueella yleensä rehevillä lehtomaisilla kankailla tai lehdoissa. Vanhan metsän alueet ovat pinta-alaltaan vain valitettavan pieniä.

Tutkimusalueen vedet ovat enimmäkseen varsin reheviä, joten niissä on paljon vesi- ja rantakasvillisuutta. Monet matalat lahdet ovat kasvaneet lähes umpeen. Vesikasveista mainittakoon mm. ulpukka, lumme ja ratamosarpio. Joissakin lahdissa on järvikortteen muodostamaa korteikkoa.

Tutkimusalueella on kohtalaisesti soita. Ne ovat enimmäkseen ojitettuja isovarvurämeitä (IR) tai tupasvillarämeitä (TR). Eniten rämeitä tai rämemuuttumia on Vaaksjärven, Suolammen, Kalettomanlammen ja Kangasjärven rannoilla. Yleisimpiä rannan suotyyppisiä ovat rantaluhdat, joita on mm. lahtien pohjukoissa sekä lampareiden rannoilla. Korpia on vain muutamalla kohteella.

4.5 Eläimistö

Kiuruveden nisäkäslajisto on Pohjois-Savolle tyypillinen. Liito-oravia on aiempina vuosina havaittu Vintturinniemiessä ja Hulkinsaarella. Maastoinventoinnin yhteydessä liito-oravan jätöksiä havaittiin vain Vintturinniemiessä. Vieressä sijaitseva Hulkinsaari todettiin potentiaaliseksi liito-oravan elinalueeksi, vaikka siellä ei liito-oravia tavattu.

Selvitysalueen vesissä esiintyy luontaisesti ainakin ahven, hauki, kiiski ja kuore. Muita vesistössä tavattavia lajeja ovat lahna, made, pasuri, ruutana, salakka, särki ja säyne. Edellä mainittujen lisäksi kohdealueilla esiintyy useita yleisiä, mutta kalastuksen kannalta vähämerkityksisiä pieniä kalalajeja. Vähemmän yleisiä tai istutuksin kotiutettuja ovat siika, muikku, kuha, ankerias

22.10.2018

ja taimen. Kiuruveden kalastusalueella kalastus on lähinnä kotitarve- ja virkistyskalastusta. Alueella ei ole ammattikalastajia.

Selvitysalueelta on tehty erillinen linnustoselvitys, jonka tuloksia on tarkemmin käyty kohdassa 4.6. Useilla selvitysalueen vesistöillä tavataan direktiivilajeista muun muassa laulujoutsenta ja pikkulokkia. Valtakunnallisesti vaarantuneista lajeista mainittakoon useilla järvilla tavatun tukkasotkaa, haapanaa ja naurulokkia.

4.6 Luonto- ja lintudirektiivilajit

Kaava-alueelta on laadittu linnustoselvitys sekä luonto- ja maisemaselvitys Luontotutkimus Rajamäen toimesta vuonna 2016. Selvitykset ovat liitteenä ja niistä ilmenee tarkemmat tiedot kohdealueen linnustosta ja suojeltavista luontokohteista. Selvityksessä osoitetaan arvokkaimmat alueet, jotka tulisi huomioida rantaosayleiskaavassa.

4.6.1 Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit

Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty (LSL 49.1 §).

Liito-orava (*Pteromys volans*)

Maastoinventoinnin yhteydessä liito-oravasta tehtiin havaintoja Hautajärveltä. Liito-oravan elinalue sijaitsee seuraavassa kohteessa:

- Vintturinniemi, Hautajärvi (9-E,K/III)

4.6.2 Lintudirektiivilajit

EU:n direktiivilajit
Joutsen
Kurki
Ruskosuohaukka
Teeri
Pikkulokki
Kalatiira
Ruisräikkä
Kaulushaikara
Palokärki
Yhteensä 9 lajia

4.7 Uhanalaiset ja harvinaiset lajit

4.7.1 Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit

Valtakunnallisesti uhanalaiset lajit

22.10.2018

Isokoskelo
Tukkasotka
Jouhisorsa
Nokikana
Haapana
Taivaanvuohi
Naurulokki
Hömötiainen
Punatulkku
Yhteensä

4.7.2 Erityisvastuulajit

EVA
Joutsen
Isokoskelo
Tukkasotka
Tavi
Telkkä
Haapana
Teeri
Kuovi
Valkoviklo
Rantasipi
Pikkulokki
Kalatiira
Ruisrääkkä
Leppälintu
Yhteensä 14 lajia

4.7.3 Valtakunnallisesti vaarantuneet lajit

Vaarantuneet lajit
Varpunen
Viherpeippo
Pajusirkku
Räystäspääsky
Tervapääsky
Keltavästäräkki
Yhteensä 6 lajia

22.10.2018

4.7.4 Valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit

Valtakunnallisesti silmällä pidettävät lajit
Silkkiuikku
Kuovi
Punavarpunen
Haarapääsky
Kestävästäräkki
Yhteensä 5 lajia

4.8 Luonnonsuojelun kannalta arvokkaat alueet

Luonto- ja maisemaselvityksen mukaiset luonnon- ja maisemasuojelukannalta merkittävät kohteet on jaoteltu seuraaviin kategorioihin:

- K = Kasvillisuudeltaan arvokas alue tai kohde
- E = Eläimistöltään arvokas alue tai kohde
- LM = Luonnonmaisema-alue
- KM = Kulttuurimaisemaltaan arvokas tai historiallinen kohde

Lisäksi kohteet on jaoteltu suojeluarvon mukaan:

- I = Valtakunnallisesti arvokas
- II = Maakunnallisesti arvokas
- III = Paikallisesti arvokas

Luonto- ja maisemaselvityksen laatija on antanut kaavamerkintäsuositukset inventoiduista kohteista. Suositus on merkitty suluissa jokaisen kohteen perään seuraavasti:

- luo = Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue. Ei rakentamista
- MY = Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Ei rakentamista
- V = Virkistysalue. Alhainen rakentamismitoitus
- MA = Perinnemaisemakohde. Alhainen rakentamismitoitus

Seuraavissa osioissa on esitetty kaikki luonto- ja maisemaselvityksen arvokkaat luontokohteet sekä alueet, joilla on maisemallista erityisarvoa. Ne ovat tarkemmin eriteltyinä luonto- ja maisemaselvityksessä ja kyseisen selvityksen liitekartoilla.

4.8.1 Kansallisesti arvokkaat kohteet

Kansallisesti arvokkaat kohteet	
9-E,K/III	Vintturinniemi (luo)

22.10.2018

4.8.2 Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet
Martikkalan laitumet 19b-KM/II, 19-K (MA)
Lehmilahti 20-E,K/II (MY)
Vaaksjärvi 10-E/II
Keskijärvi 11-E/11

4.8.3 Paikallisesti arvokkaat kohteet

Paikallisesti arvokkaat kohteet
Vuohisaari 2-K/III (MY)
Laaksolan eteläpuoli 3-K/III (MY)
Jaakkolan laitumet 3b-KM/III (MA)
Kämäränlahdensuu 5-K/III (MY)
Rantala 6-K/III (V)
Hulkinsaari 8-K,E,LM/III (luo)
Vintturinniemi 9-E,K/III (luo)
Laurinniemi. 10-K,LM/III (MY)
Haasniemi 13-LM/III (V)
Varpaniemi 16-KM/III (V)
Metsäjärven pohjoisranta 18-E,K/III (V)
Aittojärven luoteisranta 19-K/III (V)
Pohjoispää 22-K/III (V)
Holmanranta 23-E,K,LM/III (MY)
Mäkelän ranta 24-E,K/III (V)
Etelälahti 26-K/III (V)
Vanhapiha 27-K/III (luo)
Tivonlammen länsiranta 29-E,K/III (MY)
Kallioniemi 33-K/III (MY)
Juurikkajärven itäpuolen metsä 34-LM/III (V)
Myllykallion suo 35-K/III (V)
Mustalammen itäranta 36-K/III (V)
Kalettomanlammen luoteisranta 37-K/III (V)
Kalettomanmäki 38-LM/III (V)
Toiviaisjärven luoteisranta 39-E,K,LM (MY)
Mikkelinlammen pohjois- ja itäranta 40-K/III (MY)
Eteläisen niemen kärki 41-LM/III (V)
Keskilammen länsiranta 42-K/III (MY)
Löytänäjärven luoteisranta 43-E,K/III (V)
Myllypuron suisto 44-K/III (V)
Kangasjärven etelä- ja itäranta 45-E,K,LM/III (luo)

22.10.2018

4.8.4 Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet

Luonto- ja maisemaselvityksessä on tarkemmin lueteltu arvokkaat ja uhanalaiset luontotyypit. Muissa arvokkaissa luontotyypeissä on merkitty arvokkaiksi luontotyypeiksi muun muassa lintuluodot, joihin kuuluvat seuraavat kohteet:

Muut arvokkaat luontotyypit
Hautajärven Ponginlahti 7-E
Vaaksjärvi Lehmilahti 20-E,K

4.9 Maisemansuojelun kannalta arvokkaat alueet

4.9.1 Luonnonmaisemakohteet

Seuraavassa taulukossa on lueteltu luontoselvityksessä mainitut paikallisesti arvokkaat luonnonmaisemakohteet ja alueet.

Luonnonmaisemakohteet
Hulkinsaari 8-K,E,LM/III (luo)
Laurinniemi 10-K,LM/III (MY)
Keltaniemi 12-LM/III (V)
Haasniemi 13-LM/III)
Holmanranta 23-E,K,LM/III (MY)
Juurikkajärven itäpuolen metsä 34-LM/III (V)
Kalettomanmäki 38-LM/III (V)
Toiviaisjärven luoteisranta 39-E,K,LM (MY)
Eteläisen niemen kärki 41-LM/III (V)
Kangasjärven etelä- ja itäranta 45-E,K,LM/III (luo)

22.10.2018

5 Kulttuurihistoria

5.1 Kulttuurimaisemakohteet

Paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisemat ovat vesimaisemaan hyvin näkyviä peltomaisemia, joihin liittyy asuinrakennuksia pihapiireineen sekä muita rakennuksia. Vesimaisemaan erottuvia pelto- ja kulttuurimaisemia on selvitysalueella luonto- ja maisemaselvityksen mukaan muutama. Pellot rajoittuvat tyypillisesti suoraan vesistöihin tai vesistön lähelle. Luonto- ja maisemaselvityksessä on eritelty seuraavat kulttuurimaisemakohteet:

- Martikkalan laitumet, kulttuurimaisema. Aittojärvi (KM/II)
- Jaakkolan laitumet, kulttuurimaisema. Hautajärvi (KM/III)
- Varpaniemi, kulttuurimaisema. Kilpijärvi (KM/III)

Martikkalan ja Jaakkolan laitumet ovat perinnemaisemakohteita.

Maakuntakaavassa on osoitettu maisemamallisesti arvokasta aluetta Aittojärvelle ja Karankajärvelle. Tarkempi sijainti ilmenee maakuntakaavasta

5.2 Kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennuskohteet

Kiuruveden kulttuurihistoriallisesti merkittävän rakennuskannan inventointi on tehty haja-asutusalueilla vuonna 1991. Mirja Nuutinen Kiuruveden kaupungilta päivitti inventoinnin kesällä 2017. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennuskohteet on esitetty kaavaselostuksen liitekartalla.

1. Juurikka, Juurikkajärvi
2. Saukko, Vaaksjärvi
3. Knuutila, Kalliojärvi
4. Lahti, Kalliojärvi
5. Kerälä, Karankajärvi
6. Vanhapiha, Kalliojärvi
7. Niemisjoen mylly

Inventointikohteen perään on liitetty merkinnät sen valintakriteeristä. Kaikki kohteet ovat paikallisesti merkittäviä (III). Valintaperusteita ovat: R = rakennushistorialliset, H = historialliset ja M = maisemalliset arvot.

Juurikka III R

Kuva 9. Kivinavetta (Nuutinen Mirja)

Juurikan 40 lehmän kivinavetta rakennettiin vuonna 1901 Paljakan vuoresta louhituista kivistä. Seinärakenne on kaksinkertainen, ja kivikerrosten välissä on miilun kuona-aine. Välipohja on puurakenteinen. Navetan pohjoispään hir-

22.10.2018

sinen heinälato rakennettiin heti kavinavetan valmistumisen jälkeen. Alkuperäisten puurakenteisten parsien sijaan valettiin v. 1929 betoniset parret, syötöpöytä ja juomakupit. Eteläpään hirsinen lato on entinen tilan riihi vuodelta 1841, joka siirrettiin paikoilleen vuonna 1941. Samana vuonna navetta jaettiin kahden veljeksien kesken väliseinällä. Eteläsivulle rakennettiin myöhemmin maitohuone ja sauna.

Kaksikerroksiseen puotirakennukseen, joka on 1800-luvun lopusta, kuuluivat talli sekä vaate- ja liha-aitat. Kahden pihapiirin asuinrakennukset ovat 1950-luvulta.

Kulttuurihistorialliset arvot:

- rakennushistoriallinen: rakennustekniikaltaan merkittävä kivirakenteinen navetta 1900-luvun alusta ja 1800-luvun lopun hirsirakenteinen puoti-tallirakennus.

Merkittävyys: paikallisesti merkittävä

Saukko III R, M

Kuva 10. Saukkoniemen tila. (Nuutinen Mirja)

Saukkoniemen tila muodostettiin Isojaossa v. 1801. Pihapiirissä on kaksi asuinrakennusta. Vanhempi on tehty 1800-luvun alussa ja nuorempi 1850-luvulla. Vanhempi asuinrakennus purettiin ja koottiin uudelleen v. 1935. Sitä käytettiin ruokailuun toisen rakennuksen jäädessä asuinkäyttöön. Rakennusten ulkoverhous ja ikkunat ovat vuodelta 1954.

Pihassa on 1800-luvulla rakennettu 2-kerroksinen puotirakennus, jossa on kaksi aittaa. Talliosa heinävarastoineen on purettu. Pihapiirissä on myös otsallinen eloaitta 1850-luvulta ja saunan lähellä liha-aitta 1850-luvulta. Sauna on rakennettu v. 1958. Sementtitiilinen, slammattu navetta on rakennettu vuonna 1929. Pihapiiristä avautuu laitumien yli näkymiä Vaaksjärvelle.

Rakennukset vaatisivat pikaista korjausta. Toisen asuinrakennuksen kuistin katto on osittain romahtanut.

Kulttuurihistorialliset arvot:

- rakennushistoriallinen: pihapiirin hirsisten rakennusten kokonaisuus kuvastaa 1800-1900-lukujen vaihteen rakennustekniikkaa ja elinvoimaista maatalon pihapiiriä
- maisemallinen: pihapiiri sijaitsee Vaaksjärven rantamaisemassa

22.10.2018

Merkittävyys: paikallisesti merkittävä

Knuutila III R

Pihapiirissä sijaitseva suurehko kellari on rakennettu v. 1861. Vuosiluku on lohkokivessä. Kellarin seinät on tehty läheiseltä louhokselta tuoduista haka-tuista kivistä. Katto on holvattu liuskekivistä latomalla ne purettavan hirsike-hikon päälle. Katto on ollut alkuaan päreillä katettu, mutta peitetty myöhem-min kattorakenteiden lahottua maalla. Kellarin etuosaan tehty pieni eteinen oli suojaksi pakkasia ja hellettä vastaan.

Kuva 11. Knuutilan kellari. (Nuutinen Mirja)

Kulttuurihistorialliset arvot:

- rakennushistoriallinen: rakennustyyppinä harvinainen kivikellari, edus-taa 1800-luvulla käytettyä holvaustekniikkaa.

Merkittävyys: paikallisesti merkittävä

Lahti III R

Kuva 12. Vasemmalla hirsinen asuinrakennus. (Nuutinen Mirja)

Tilan hirsirunkoinen asuinrakennus on rakennettu v. 1919. Rakennus perus-korjattiin v. 1950, ja julkisivut verhoiltiin pystylaudoituksella. Rakennuksen huonejako on säilynyt alkuperäisenä. Eteläpäädyssä on tupa, jossa on kivi-uuni, keskellä eteinen ja keittiö ja pohjoispäädyssä kaksi kamaria. Rakennus on perustettu luonnonkiville.

Pihapiirissä on aita, puoti, lato, riihi ja vilja-aitta sekä 1960-luvulla rakennettu tiilinavetta.

Kulttuurihistorialliset arvot:

- rakennushistoriallinen: 1900-luvun vaihteen hirsinen asuinrakennus, jonka huonejako on säilynyt alkuperäisenä.

Merkittävyys: paikallisesti merkittävä

22.10.2018

Vanhapiha III R

Kuva 13. Vanhapiha. (Nuutinen Mirja)

Vanhapiha on oletettavasti Kalliokylän vanhimpia asuttuja paikkoja. Eloaitta on rakennettu vuonna 1783 ja se on alkuperäisellä paikallaan. Etuseinällä on ulkoneva otsa. Puotiaitta on saneerattu osittain lämpimäksi ateljeetilaksi. Hirsirakenteinen navetta toimii varasto-, eläin- ja harrastetilana.

Kulttuurihistorialliset arvot:

- rakennushistoriallinen: Kalliokylän vanhimpia rakennuksia, edustaa 1700-luvun lopun hirsirakennustekniikkaa

Merkittävyys: paikallisesti merkittävä

Kerälä III R, M

Kuva 14. Kerälän asuinrakennus. (Nuutinen Mirja)

Kerälän asuinrakennus on rakennettu 1800-luvun loppupuolella. Perustana ovat lohkotut kivet. Rakennuksessa on tupa, keittiö ja kaksi kamaria. Tuvan uuni on alkuperäinen. Porstuasta nousevat rappuset vintille, jossa oli yksi lämmitettävä, hirsiseinäinen kamari. Rakennuksen punamullattu julkisivuverhous on vuodelta 1936. Sähköt vedettiin taloon vuonna 1948. Lautarakenteinen, umpinainen kuisti, "visti" ei ole alkuperäinen. Se uusittiin vuonna 1956.

22.10.2018

Kuva 15. Kerälän pariaitta. (Nuutinen Mirja)

Pihapiirissä on pariaitta, jonka seinässä on vuosiluku 1849, ja vilja-aitta 1800-luvun loppupuolelta.

Kulttuurihistorialliset arvot:

- rakennushistoriallinen: alkuperäisessä asussaan säilyneet hirsirakennukset 1800-luvulta.
- maisemallinen: vanhat rakennukset sijaitsevat avarassa Karankajärven rantamaisemassa.

Merkittävyys: paikallisesti merkittävä

Niemisjoen mylly III R, M ja H

Kuva 16. Niemisjoen mylly. (Nuutinen Mirja)

Saksansalmen sillan vieressä sijainneen höyryvoimalla toimineen myllyn ja sahan tuhouduttua tulipalossa v. 1917 kokoontuivat kyläläiset suunnittelemaan uuden myllyn rakentamista. Perustettiin Niemisjoen mylly- ja sahaosuuskunta, joka rakensi myllyn Niemisjoen varteen osakkaiden lahjoittamista puista. Uudenaikainen turbiini- ja mylykoneisto saatiin v. 1919. 1.8 m:n putouskorkeudesta saatiin voimaa turbiinin avulla 14 hevosvoimaa.

Myllyä varten varastoitiin vettä talven varalle patoamalla Niemisjoki. Aluksi pato tehtiin hirsistä ja savesta, mutta vuonna 1924 se uusittiin betonista. Kui-

22.10.2018

---

vina talvina mylly ei pyörinyt ollenkaan. Öljymoottoriakin kokeiltiin apuvoimana, mutta se osoittautui kannattamattomaksi.

Sahan koneet saatiin Saksansalmella palaneen sahan jäljiltä. Saha saivat käyttää osuuskunnan osakkaat, mutta saha oli tappiollinen alusta lähtien. Osuuskunta hankki pärehöylän v. 1935.

Mylly koneineen peruskorjattiin vuonna 1937. Samalla patolaitteet uusittiin. Tammea korotettiin, ja putouskorkeus nousi 3.8 metriin. Uudet koneet ja padon nostaminen antoivat lisää voimaa. Jauhojen laatu parani, kun leipä- ja rehuviljalle tuli omat kiviparit. Mylly- ja sahaosuuskunnan toiminta jatkui so-tienkin jälkeen vireänä.

Nykyisille omistajille mylly siirtyi vuonna 1981. Rakennus peruskorjattiin ja muutettiin kesäasunnoksi. Osa myllylaitteista, mm. kivet ja tuutit, on säilytetty muistona rakennuksen alkuperäisestä käytöstä.

Kulttuurihistorialliset arvot:

- rakennushistoriallinen: myllyrakennus, edustaa 1900-luvun alun hirsi-rakennustekniikkaa, melko harvinainen rakennustyyppi
- historiallinen: liittyy osuustoimintaliikkeeseen ja sen merkitykseen Niemiskylän kehityksessä
- maisemallinen: rakennus sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla Niemisjoen varrella

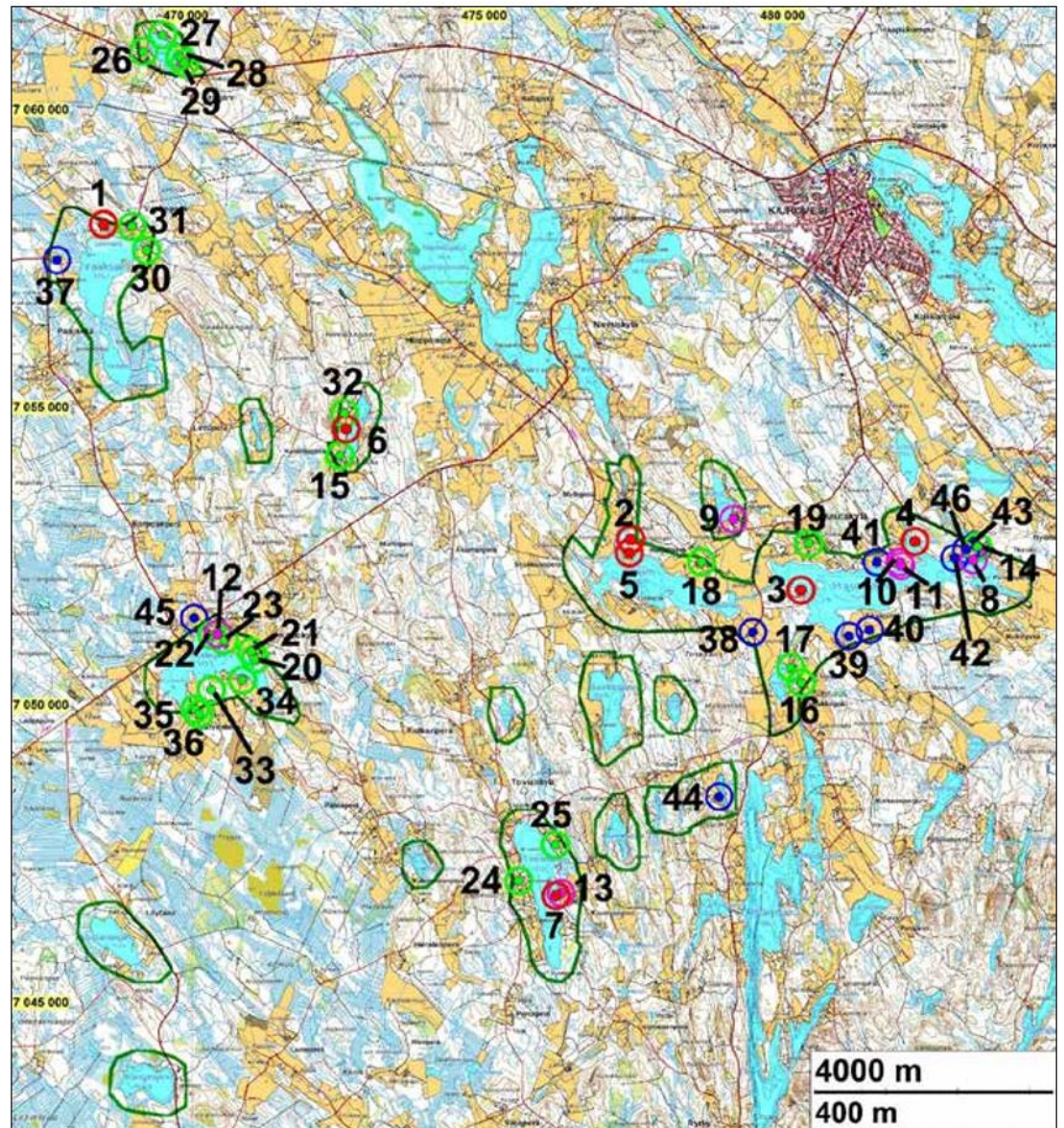
Merkittävyys: paikallisesti merkittävä

5.3 Arkeologinen kulttuuriperintö

Alkuperäinen muinaisjäännösinventoinnin (2008) on tehnyt Mikroliitti Oy:ltä Timo Jussila ja Hannu Poutiainen. Päivitysinventoinnin (2016) on tehnyt Mikroliitti Oy:ltä Timo Sepänmaa ja Teemu Tiainen.

Entuudestaan kaava-alueelta tunnettiin neljä kiinteää muinaisjäännöstä ja 10 irtolöytöä. Kaava-alueen täydennysinventoinnissa havaittiin kolme uutta kiinteää muinaisjäännöstä, kuusi mahdollista muinaisjäännöstä sekä 23 muuta kulttuuriperintökohdetta. Kaikki edellä mainitut ajoittuvat historialliseen aikaan. Kiinteistä muinaisjäännöksistä yksi on talotontti ja kaksi rajamerkkiä. Kaikki kuusi mahdollista muinaisjäännöstä ovat talotontteja samoin kuin kaikki 23 muuta kulttuuriperintökohdetta. Yhteensä kiinteitä muinaisjäännöksiä alueella on seitsemän, mahdollisia muinaisjäännöksiä on kuusi ja muita kulttuuriperintökohteita 23. Lisäksi kivistä esineen löytöpaikkoja on 10.

22.10.2018

Kuva 17. Suunnittelualueen muinaisjäännökset (1-7), mahdolliset muinaisjäännökset (8-9), muut kulttuuriperintökohteet (14-36) ja irtolöytöpaikat (37-46). (Mikroliitti Oy 2016)

5.3.1 Muinaisjäännökset

Kiinteä muinaisjäännos (MML 2§)

Kiinteät muinaisjäännökset ovat maisemassa, maaperässä ja vedessä säilyneitä rakenteita ja kerrostumia, jotka ovat syntyneet paikalla kauan sitten eläneiden ihmisten toiminnasta. Esihistoriallisen ajan muinaisjäännökset ovat ajalta, jolta ei ole kirjallisia lähteitä ja jonka asutusta ja oloja koskevat käsitykset perustuvat ensi sijassa arkeologian menetelmillä saataviin tutkimustuloksiin. Historiallisen ajan muinaisjäännökset ovat ajalta, jolta on käytettävissä myös kirjallisia lähteitä, kuten vanhoja kartoja. Muinaisjäännökset ovat merkittävä osa suomalaista kulttuuriperintöä.

Suunnittelualueelta on inventoitu ja havaittu seuraavat kiinteät muinaisjäännoskohteet:

22.10.2018

Nro	Nimi	Ajoitus	Laji	E	N
Kiinteä muinaisjäännös					
1	LEHMILAHTI	kivikautinen	asuinpaikka, talotontti	468522	7058163
2	KILPIMÄKI W	kivikautinen	asuinpaikka, talotontti	477356	7052872
3	KYLLÖNNIEMI 2	kivikautinen	asuinpaikka, talotontti	480207	7052016
4	KÄMÄRÄNLAHTI	kivikautinen	asuinpaikka, talotontti	482116	7052835
5	VARPANIEMI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	477330	7052638
6	RAJA NRO 5	historiallinen	raja	472587	7054722
7	RAJA NRO 21	historiallinen	raja	476101	7046883

1 Lehmisalmi, kivikautinen asuinpaikka

Asuinpaikka sijaitsee Iisalmi-Ylivieska -radasta noin 2 km etelään, Aittojärvi-Kalliokylä -maantien eteläpuolella, Vaaksjärven pohjoisrannalla, noin 100 m järvestä. Asuinpaikka-alue on Vaaksjärvelle, etelään viettävällä viljelysmaalla. Maaperä alueella on mullan värjäämää hiekkaa.

2 Kilpimäki W, kivikautinen asuinpaikka

Kohde sijaitsee Kilpijärven länsiosan pohjoispuolella, Varpaniemen koillispuolella olevan mäen laella. Asuinpaikka sijaitsee mäen laen reunalla, jossa jyrkähkö ja korkea törmä laskee länteen. Maaperä on hyvin vähäkivistä hiekkamoreenia. Löytöjä, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta, saatiin koekuopista noin 100 m matkalta. Paikalla on mäntyvaltaista sekametsää. Paikalle tulee metsätraktorin ura koillisesta. Useasta koekuopasta löytöjä runsaan 100 m matkalla törmä reunalla. Paikka on täysin ehjä ja kajoamaton

3 Kyllönniemi 2, kivikautinen asuinpaikka

Kohde sijaitsee Hautajärven länsipään länsirannalla, Rapakkojoen suusta noin 500 m pohjoiseen ja Kilpijoen suusta noin 410 m itäkaakkoon. Asuinpaikka sijaitsee rannan suuntaisen harjanteen pohjoispäässä. Maaperä alueella on hiekkamoreenia. Koekuopista saatiin löytöinä kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta.

4 Kämäränlahti, kivikautinen asuinpaikka

Kohde sijaitsee Hautajärven itäosan pohjoispuolella olevan Kämäränlahden itärannalla. Asuinpaikkalöytöjä, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta, saatiin lahden keskiosassa olevan harjanteen eteläpäästä. Maaperä alueella on hiekaista moreenia. Paikalla on korkea ja jyrkähkösti järveen laskeva harjanne jonka laki on pohjoisosassa kivinen mutta eteläkärjessä vähäkivisempi.

5 Varpaniemi, historiallinen asuinpaikka

Vuoden 1794 isojakokartalta paikannettu talotontti (Warpanniemi) sijaitsee täysin autioituneena Kilpijärven Varpaniemessä. Paikalla todettiin kaksi halkaisijaltaan noin kolme m ja noin metrin korkuista uuninjäännöstä viiden metrin etäisyydellä toisistaan. Jäännöksissä oli turpeen alla palaneita kiviä, noki-maata ja tiilen tai palaneen saven siruja. Selvää talon perustusta ei näiden ympärillä havaittu, mutta kylläkin joitakin suurempia kiviä, jotka saattavat olla rakennuksen nurkkakiviä.

Uuneista noin 15 m itään on noin 5 x 3 metrin laajuinen ja vajaan metrin korkuinen raivausröykkiö. Tämä alue on mäntyä ja kuusta kasvavaa metsikköä, maaperältään kivikkoista moreenia.

22.10.2018

Näistä runsas 100 m pohjoisluoteeseen, äestetyllä hakkuuaukealla todettiin kaksi selvää, melko ehjää raivausröykkiötä, halkaisijaltaan 3 ja 4 m

6 Rajala nro 5, historiallinen raja, kivi

Isojakokartalta (v. 1794) paikannettu rajamerkki sijaitsi Hautajärven ja Niemisjärven kylien rajalla. Isojakokarttaan rajamerkin numero on 5. Vanhan rajamerkin kohdalla kulkee nykyinenkin kiinteistöraja. Pellon ja ojan väliin jäävällä kapealla maakaistaleella sijaitsee noin 1 x 1 metrin kokoinen kivikasa. Kivikasan korkeus on noin 40 cm ja se tulkittiin laonneeksi rajamerkiksi. Kivien pinnassa ei näkynyt hakkauksia, joita todennäköisesti olisi löydettävissä kivien putsamisen ja kääntämisen jälkeen.

7 Raja nro 21, historiallinen raja, kivi

Vuonna 1794 laaditulta isojakokartalta paikannettu rajamerkki sijaitsi Hautajärven ja Rytlyn kylien rajalla. Muutaman metrin nykyisen kiinteistörajan etelä-kaakkoispuolelta maastossa havaittiin noin 60 cm korkea ns. viisarikivi. Kivessä ei havaittu haukkauksia. Viisarikiven ympärillä, noin puolen metrin säteellä kivistä, on paksun kärke-heinä-sammal kerroksen alla useita kiviä. Viisarikiven ympäriltä ei maastossa kaivettu maata. Maastossa havaittu viisarikivi tulkittiin vanhaksi kylien rajamerkiksi.

Suunnittelualueelta on inventoitu ja havaittu seuraavat mahdolliset muinaisjäännöskohteet:

Mahdollinen muinaisjäännös					
8	LAJA TAI KOSKENNIEMI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	483093	7052518
9	MEHTOLA SKATTE HEMMAN	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	479072	7053205
10	ERKILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	481856	7052487
11	MATTILA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	481881	7052421
12	HARJULA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470433	7051276
13	SAVIKAARRE	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	476184	7046924

Taulukossa on esitetty muinaisjäännösinventoinnissa 2016 todetut muut kulttuuriperintökohteet. Näitä ovat esimerkiksi historialliset talonpaikat.

22.10.2018

Muu kulttuuriperintökohde					
14	KIURU	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	483161	7052752
15	KARANGA KRONO HEMMAN	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	472483	7054273
16	HYVÄRILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	480211	7050459
17	SOLDATE TORP	historiallinen	asuinpaikka, torppa	480034	7050716
18	TUPAHARJU GAMMLA TOR-PARE	historiallinen	asuinpaikka, torppa	478537	7052486
19	JAKOLA(JAAKKOLA)	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	480338	7052799
20	RANTANEN	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	471067	7050857
21	MÄKELÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	471004	7050983
22	PIETILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470338	7051258
23	JUSSILA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470542	7051165
24	TOIVOLA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	475477	7047131
25	PIETILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	476091	7047739
26	AITTOJARVI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469193	7061066
27	TORPPA	historiallinen	asuinpaikka, torppa	469513	7061342
28	AUHTOLA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469801	7060964
29	AITTOMAKI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469881	7060870
30	SAUKKONIEMI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469241	7057725
31	VAAKSJARVI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469001	7058127
32	KERÄLÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	472564	7054985
33	HUTILA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470326	7050342
34	WÄISTILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470848	7050502
35	KNUUTILA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470057	7050019
36	KNUUTILA (KALLIOPELTO)	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470057	7050019

Löytöpaikalla tarkoitetaan vanhan esineen löytöpaikkaa (esimerkiksi kivikirves). Esineen löytöpaikalla ei ole havaittu merkkejä kiinteästä muinaismuistojäännöksestä.

Seuraavassa taulukossa on esitetty irtolöytöpaikat

Irtolöytöpaikka					
37	ONNELA	kivikautinen	löytö	467742	7057563
38	KAUPPALA	kivikautinen	löytö	479397	7051306
39	KORKEALAHTI	kivikautinen	löytö	481007	7051246
40	UUDIS-TIKKA	kivikautinen	löytö	481356	7051346
41	PAJALA	kivikautinen	löytö	481476	7052485
42	PENNALA	kivikautinen	löytö	482776	7052555
43	LAPPALA	kivikautinen	löytö	483136	7052765
44	POSKILAMPI	kivikautinen	löytö	478837	7048547
45	HOLMA	kivikautinen	löytö	470041	7051546
46	PENNALA 2	kivikautinen	löytö	482976	7052695

22.10.2018

---

6 Tavoitteet

6.1 Yleistavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

Rantayleiskaavan tavoitteena on suunnitella kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti rantojen tulevaa käyttöä. Tavoitteena on ohjata ja tukea rakentamista, elinkeinojen kehittämistä sekä ympäristön- ja maisemanhoitoa. Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain määräysten ja periaatteiden mukaisesti. Tällöin valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa ja maakunnan rakennetta ohjaavissa vahvistetuissa maakuntakaavoissa annetut maankäyttötavoitteet antavat suuntaviivat kaavan laadinnalle.

Kaava on laadittava osallistavan suunnittelun periaatteiden mukaisesti tiiviissä yhteistyössä alueen maanomistajien, kylätoimikuntien, osakaskuntien ja muiden vastaavien yhdistysten sekä viranomaisien kanssa. Maanomistajien mahdollisimman tasapuolinen kohtelu rakentamisalueiden mitoituksessa turvataan sekä maiseman ja luonnon puolesta arvokkaat rannat pyritään säilyttämään mahdollisimman luonnontilaisina. Tähän pyritään sijoittamalla rakennuspaikat siten, että kulttuuri- ja luonnonympäristölle aiheutunut haitta on mahdollisimman vähäinen.

Kaavan tulee selkeyttää ja yksinkertaistaa rakennuslupaprosessia. Osayleiskaavan mukaiselle rakentamiselle voidaan pääsääntöisesti myöntää rakennuslupa suoraan kaavan perusteella.

Kaavassa tutkitaan rantarakennusalueiden rajat yleispiirteittäin ja niiden määrä tilakohtaisesti. Yksittäisten uusien rantarakennuspaikkojen sijainti osoitetaan ohjeellisena. Lopullinen sijainti täsmentyy rakennuslupamenettelyn yhteydessä hakijan ja rakennustarkastajan neuvottelun pohjalta.

Kaavassa suunnitellaan pääsääntöisesti vain ranta-alueen maankäyttöä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakentaminen ranta-alueella edellyttää asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena. Ilman kaavaa ranta-alueelle voi rakentaa vain poikkeamislavin. Ranta-alueelle ei ole laissa asetettu kiinteätä metrimäärää vesirajasta. Ranta-alueen leveys riippuu vaihtelevan maaston muodoista, kasvillisuudesta ja muista olosuhteista. Maankäyttö- ja rakennuslain perusteluissa ranta-alueen katsottiin ulottuvan noin 100 metrin etäisyydelle mutta ei kuitenkaan missään pidemmälle kuin 200 metrin päähän keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Ranta-alueen syvyytenä käytetään yleisesti 150 m. Ranta-alueen ulkopuolella voi rakentaa normaalein rakennuslavin ilman kaavoituspakkoa. Tässä kaavassa ranta-alueen ulkopuolella osoitetaan pääsääntöisesti vain nykyinen rakennuskanta.

Loma-asutuksen lisäksi määritellään ympärivuotiseen asumiseen, matkailuun, maa- ja metsätalouteen, veneilyyn, reitistöihin, virkistykseen, suojeluun, kulttuuriympäristöihin ja maisemanhoitoon liittyviä aluevarauksia määräyksineen ja suosituksineen.

22.10.2018

6.2 Paikalliset tavoitteet

Kaavaprosessin aikana kuultiin maanomistajia ja heidän toiveitaan ja mielipiteitään FCGgis-internetkyselyllä. Kyselystä tiedotettiin kaava-alueen kiinteistöjä, mikäli omistajan osoite oli tiedossa. Kirje lähetettiin vain yhdelle kiinteistön omistajalle ja kirjeessä pyydettiin tiedottamaan kyselystä mahdollisia muita omistajia. Kyselyyn sai vastata myös tiedotekirjeen mukana olleella paperilomakkeella. Kysely oli auki 1.6.2016-12.8.2016 klo 15.00 saakka. Kysely antaa kaavoittajalle suunniteltavasta alueesta arvokasta ensikäden tietoa, jota hyödynnetään kaavaluonnoksen laatimisessa.

Yhteystietonsa jättäneitä vastaajia tuli nettikyselyyn 62 kpl. Käyttötarkoituksen muutostoiveita saatiin 3 kpl. Uuden loma-asunnon toiveita tuli 48 kpl ja uusien vakituisten asuntojen toiveita tuli 9 kpl. Lisäksi saatiin 30 kpl uusien rakennuspaikkojen toiveita, joissa ei oltu eritelty tulisiko uuden rakennuskoikeuden olla loma-asuntoa vai vakituista asuntoa varten tai oli valittu molemmat vaihtoehdot. Yhteensä uusia rakennuspaikkatoiveita tuli siis 87 kpl. Muita kommentteja ja huomioita saatiin 25 kpl. Huomiot koskivat lähinnä luonnonoloja, uimarantojen ja venevalkamien sijainteja sekä kunnostustarpeita.

Paperilomakkeen kautta vastasi 23 maanomistajaa. Uuden rakennuspaikan toiveita tuli yhteensä 21 kpl ja käyttötarkoituksen muutostoiveita 1 kpl. Muita kommentteja tuli muutamia ja pääsääntöisesti ne koskivat alueita, joilla olisi hyvä välttää rakentamista.

6.3 Virkistyskäyttö

Kalastuksen, metsästyksen ja yleisen virkistyskäytön tarpeet otetaan huomioon osoittamalla tarpeelliset virkistysalueet, leiriytymis- ja rantautumispaikat, veneiden lasku- ja nostopaikat sekä veneily-, melonta- ja retkeilyreitit. Kaavassa osoitetaan myös paikallisten asukkaiden tarvitsemat venevalkamat ja uimarannat.

6.4 Elinkeinot, palvelut

Kaavan tulee tukea nykyisen asujaimiston kehittämistä sekä kehittää ja turvata maa- ja metsätalouden harjoittamisen edellytykset. Maa- ja metsätalouteen liittyvää rakentamista ei kaavalla tulla rajoittamaan. Kaavalla pyritään edistämään ja tukemaan ympäristön- ja maisemanhoidon tavoitteita. Alueella kulkevat ja sinne suunnitellut melonta-, retkeily- tms. reitit osoitetaan kaavassa niihin liittyvine palvelupisteiden aluevarauksineen.

6.5 Liikenne ja infrastruktuuri

Rantarakennuspaikkoja sijoitettaessa otetaan huomioon olemassa olevat sähkölinjat, tiestö ja muu infrastruktuuri, jotta kaavan toteuttaminen vaatisi mahdollisimman vähän uuden rakentamista. Sijoittelussa vältetään alueita, jonne tien tekeminen edellyttää suuria leikkauksia tai massansiirtoja. Rakennuspaikat pyritään ensisijaisesti osoittamaan mannerrannoille.

22.10.2018

6.6 Rakentaminen

Yleiskaavan keskeinen tavoite on ohjata ranta-alueen rakentamista. Jotta maanomistajien tasapuolinen kohtelu voidaan turvata, tulee tilojen rantarakennusoikeus laskea yksiselitteisen ja ymmärrettävän periaatteen mukaisesti. Luonnonolosuhteista johtuen rakennusoikeuden määrä ei voi olla kaikilla ranta-alueilla yhtä suuri.

Lopullisesta rakennusoikeuden laskentaperiaatteesta tekee valtuusto päätöksen lähtökohtatilanteen, luonto- ja maisemaselvityksen ja tavoiteasettelun perusteella.

Kaavalla pyritään tukemaan ja elävöittämään nykyisiä kyliä. Nykyiseen rakentamiseen tukeutuen pyritään osoittamaan ranta-alueita, joille voidaan sijoittaa uutta vakituista asuinrakentamista.

Itse rakentamisen ja jäteveden käsittelyn ohjaaminen rakennuspaikalla tapahtuu rakennusjärjestyksen, jätevesiasetuksen ja ympäristöviranomaisten määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Suunnittelun eri maaperätyyppien vaihteleva soveltuvuus jätevesien käsittelyyn pyritään ottamaan huomioon rantarakennuspaikkojen sijoittelulla ja jätevesien käsittelyä ohjaavilla kaavamääräyksillä.

Rakennusoikeuden määrään vaikuttavia seikkoja ovat mm:

- Palveluiden saatavuus ja infrastruktuurin läheisyys
- Yleiset virkistyskäyttötarpeet
- Maisemalliset arvot
- Rantojen rakennettavuus (kalliot, suot, jyrkänteet, kivikot)
- Luonnonolot
- Uhanalaisten eläimien ja harvinaisten kasvien suotuisan suojellisuuden tason säilyminen
- Vesilain säädökset
- Metsä- tai kasvillisuustyyppien kulutuskestävyys
- Maatilamatkailuun ja lomakylätoimintaan tarkoitettujen alueiden rakennusoikeus määritellään tapauskohtaisesti
- Rakennusjärjestys
- Vesistön sietokyky

Rakennusoikeuden määrän tulee vaihdella alueittain tai vyöhykkeittäin luonnonolosuhteiden, alueiden kulutuskestävyyden ja palveluiden läheisyyden ym. edellä mainittujen seikkojen perusteella.

Kaavalla tutkitaan ja osoitetaan ranta-alueet, jotka soveltuvat parhaiten ympärivuotiseen rakentamiseen. Ympärivuotisen asutuksen sijoitteluun vaikuttavat mm. nykyinen kylärakenne ja muu infrastruktuuri, palveluiden saatavuus, rantojen rakennettavuus sekä maisemalliset arvot.

22.10.2018

7 Mitoitusperusteet

7.1 Yleiset mitoitusnormit

Rantarakennuspaikkojen lukumäärää laskettaessa mitoitusnormina käytetään pääsääntöisesti "rakennuspaikkojen lukumäärä / muunnettu rantakilometri". Saarilla mitoitus voi perustua myös "maapinta-alaan / rantarakennuspaikka" ja pienillä järvilla ja lammilla "vesipinta-alaan / rakennuspaikka". Jokialueella mitoitusnormina käytetään "rakennuspaikkojen lukumäärä/joki-kilometri".

Rakennusoikeutta laskettaessa käytetään seuraavia mitoitusnormeja:

- A)** Mannerrannoilla 6 – 3 rakennuspaikkaa / muunnettu rantakilometri
- B)** Pienillä järvilla ja lammilla (pinta-ala alle 20 ha) 1 rakennuspaikka / 3 ha lammen vesipinta-ala kohden.
- C)** Jokirannoilla 3 rakennuspaikkaa / joki-kilometri

Pienten saarien ja lampien rakennusoikeus jaetaan tilojen kesken niiden rantaviivan pituuksien suhteessa. Alle 1 ha:n saarilla ja alle 3 ha:n lammilla ei ole rakennusoikeutta. Pienten saarien ja lampien rannoille voidaan kuitenkin merkitä rakennusoikeutta, mikäli maanomistajilla ei ole muita rakentamiskelpoisia alueita.

Maisematekijöiden ja luonnonsuhteiden vaikutus mitoitukseen arvioidaan kunkin saaren ja lammen osalta erikseen ja ne saattavat pienentää laskennallista rakentamistehokkuutta.

Edellä esitettyjä periaatteita noudatetaan, kun omistusyksikön koko rakennusoikeus osoitetaan omarantaisina rakennuspaikkoina. Jos rakennusoikeutta sijoitetaan yhteisranta-alueina kuten lomakylämäisenä rakentamisena, voidaan em. mitoitusperusteista poiketa.

Rakentamattomilla tiloilla ei ole rantarakennusoikeutta, jos:

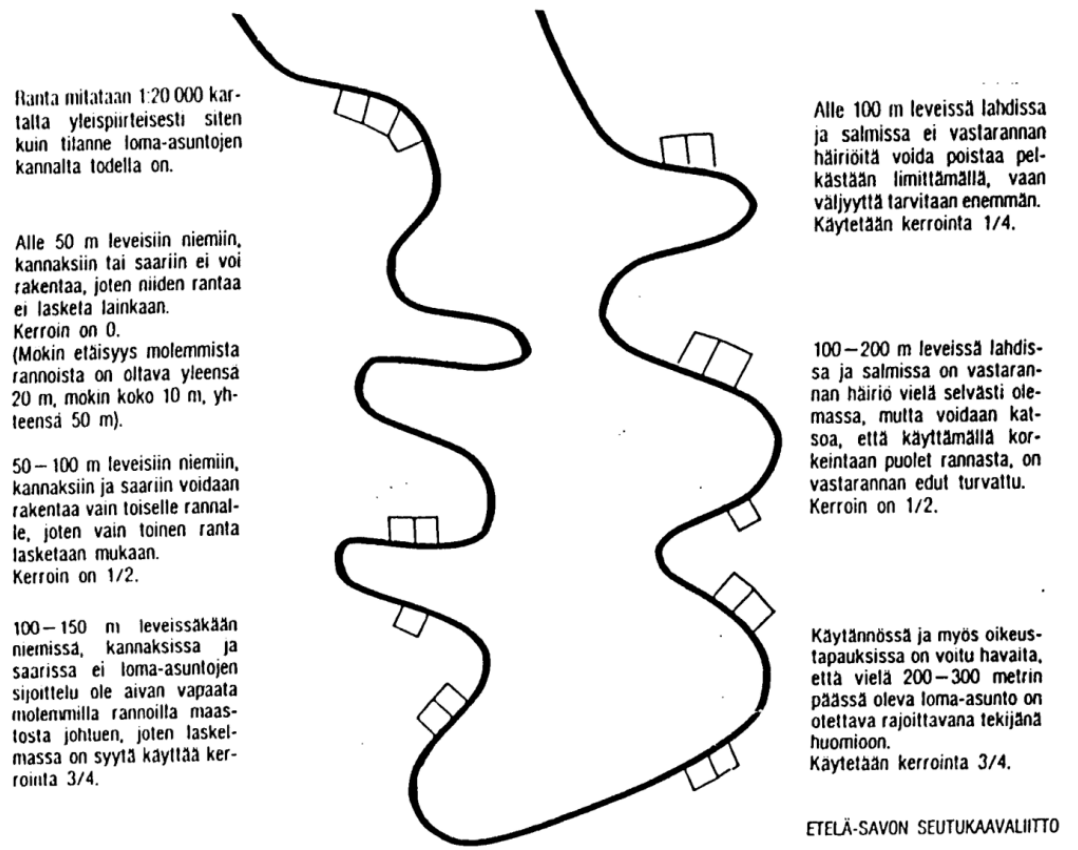
- Tilan rantaviivan pituus on alle 40 m,
- rakentamista ei voitaisi sijoittaa vähintään 1 m ylävesirajaa korkeammalle,
- rakennuspaikan maaperä ei ole rakennuskelpoista

7.2 Rakennusoikeuden laskentaperiaatteet

Muunnettu rantaviiva

Rantaviiva lasketaan Etelä-Savon maakuntaliiton kehittämän laskentamallin mukaisesti. Laskentamallilla pyritään ottamaan huomioon kapeiden niemien, lahtien, kannasten ja salmien kohdalla vastarannan ja luontotekijöiden rakentamistoiminnalle aiheuttamat rajoitukset. Ajatuksena on laskea kunkin tilan rannanmuotojen mukainen todellinen rantarakentamiseen soveltuva rantaviivan pituus oheisen kaavion mukaisesti.

22.10.2018

Kantatilaperiaate

Rakennusoikeuden määrittämiseksi on selvitetty suunnittelualan kiinteistönmuodostumishistoria. Tällöin on selvitetty jokaisen nykyisen tilan osalta mihin tilaan (=kantatila) se on kuulunut määritettynä leikkausajankohtana. Kaikissa Kiuruveden kaupungin alueelle laadituissa oikeusvaikutteisissa yleiskaavoissa on käytetty leikkausajankohtaa 15.10.1969. Se on päivämäärä, jolloin rakennuslain rantakaavasäädökset ovat tulleet voimaan. On myös tarkastettu, ettei rantojen rakentamista ole merkittävässä määrin aloitettu jo ennen tuota ajankohtaa. Vuoden 1972 peruskartassa alueen lomarakentaminen on vielä hyvin vähäistä.

Kantatilasta leikkausajankohdan jälkeen erotetut rantarakennustontit, tilan alueelle myönnetty rantarakennusten rakennusluvut sekä tilaan kuuluvat rannalla sijaitsevat loma-asunnot ja ympärivuotiset asunnot lasketaan käytetyksi rakennusoikeudeksi. Ennen leikkausajankohtaa erotettuja vanhoja tiloja ei lasketa käytetyksi rakennusoikeudeksi vaan ne muodostavat oman kantatilan.

Kantatila selvitetään pääsääntöisesti rekisteröintipäivämäärän mukaan, ellei maanomistaja esitä muuta dokumenttia, kuten kauppakirjaa leikkausajankohdasta vanhemmasta saannosta.

Samalle maanomistajalle kuuluvia alueita käsitellään yhtenä yksikkönä, jota rakennusoikeuslaskelma koskee. Maanomistajayksikön sisällä rantarakennuspaikkojen sijoittamista ei ole sidottu kiinteistöyksiköihin. Samalle maanomistajalle kuuluvilla alueilla rakennusoikeutta voidaan siirtää saarista mantereelle ja alueelta toiselle.

22.10.2018

Kohtuullisuusperiaate

Mitoituslaskelmaa tulee pyrkiä noudattamaan maanomistajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi mahdollisimman tarkasti. Mikäli kuitenkin ranta soveltuu erityisen hyvin tai huonosti (suorannat, kalliojyrkänteet) rakentamiseen tai on olemassa muu erityinen syy, voidaan kohtuullisuustekijät huomioon ottaen rakennusoikeuden määrää lisätä tai vähentää.

Vesijättömaa

Vesijätön rakennusoikeus kuuluu pääsääntöisesti taustamaan omistajalle lukuun ottamatta alueita, joiden vesijättömaalle on jo rakennettu tai alue on erityisen laaja ja rakennuskelpoinen.

7.2.1 Laskentaesimerkkejä

Esim. 1) Tilasta on erotettu kaksi tonttia vuoden 1969 jälkeen ja sen omassa rannassa on maatilan talouskeskus ja erillinen loma-asunto. Lisäksi tilasta on erotettu ennen vuotta 1969 yksi tontti, mutta sitä ei kantatilaperiaatteen mukaisesti huomioida. Näin muodostuvalla kantatilalla on rantaa 1,8 km ja muunnettua rantaviivaa 1,35 km. Kantatila sijaitsee alueella, jolla käytetään mitoituskerrointa 5 rakennuspaikkaa muunnetulle rantaviivakilometrille. Kantatilalla on rakennusoikeutta $1,35 \cdot 5 = 6,75$ eli pyöristettynä 7 rakennuspaikkaa. Kun kantatilan alueelle on rakennettu yhteensä 4 huomioitavaa rakennuspaikkaa, voidaan kaavassa sijoittaa tilan rantaan vielä 3 uutta rakennuspaikkaa

Esim. 2) Tilasta on erotettu 3 tonttia vuoden 1969 jälkeen ja sen omassa rannassa on yksi lomarakennus. Näin muodostuvalla kantatilalla on rantaviivaa 1,2 km ja muunnettua rantaviivaa 0,85 km. Kantatila sijaitsee alueella, jolla käytetään mitoituskerrointa 5 rakennuspaikkaa muunnetulle rantaviivakilometrille. Kantatilalla on rakennusoikeutta $0,85 \cdot 5 = 4,25$ eli pyöristettynä 4 rakennuspaikkaa. Kun kantatilan alueelle on rakennettu yhteensä 4 huomioitavaa rakennuspaikkaa, ei tilan alueelle voida kaavaan enää merkitä uusia rakennuspaikkoja.

Esim. 3) Tila muodostuu saaresta, jonka pinta-ala on 4,8 ha ja sille on rakennettu yksi loma-asunto. Tilasta ei ole erotettu leikkausajankohdan jälkeen tontteja, joten se muodostaa yksin kantatilan. Saarella käytetään pinta-alaperustetta 1 rakennuspaikka 3 hehtaaria kohden. Kantatilalla on rakennusoikeutta $4,8/3 = 1,6$ eli pyöristettynä kaksi rakennuspaikkaa. Tilalle voidaan siis merkitä kaavassa saareen vielä toinen rakennuspaikka.

7.3 Kaava-alueen mitoitusvyöhykkeet

7.3.1 Yleistä

Rantaosayleiskaava-alueen rannoille on määritetty mitoitusvyöhykkeet, jotta voidaan laskea tilojen laskennallinen rakennusoikeus tasapuolisesti sekä määrittää luonteeltaan ja luonnonoloiltaan samanlaisille ranta-alueille yhtä suuri rakennusoikeus.

Rannat on jaettu mitoitusvyöhykkeisiin rakennettavuuden, luonnon- ja maisemanarvojen, kulutuskestävyyden sekä tiestön ja muun rakennetun infrastruktuurin läheisyyden perusteella. Samanarvoisilla rannoilla käytetään sa-

22.10.2018

maa mitoituspnormia eli samanlaisilla rannoilla eri puolilla kaava-alueetta on sama rakennusoikeus.

Mitotuspusteiden mukaisesti kaava-alueen mitotuspnormit vaihtelevat kuuden ja neljän rakennuspaiikan välillä muunnetulle rantaviivakilometrille. Saarissa ja pienillä lammilla käytetään ns. pinta-alanormia ja jokialueella rakennuspaiikat lasketaan joki-kilometriä kohden.

7.3.2 Mitotuspvyöhykkeet

Tässä kaavassa käytettävä mitotuspvyöhykejako on esitetty seuraavassa taulukossa. Jaon pusteet on esitetty lyhyesti samassa taulukossa. Mitotusaluet on esitelty kaavaselostuksen liitekartassa.

MITOTISPVYÖHYKKE	ALUE	PERUSTELU
6 rakennuspaiikkaa / muunnettu rantaviiva km	Hautajärven pohjoisosa: Kämäränlahti Pajala	<ul style="list-style-type: none"> - Alueeseen ei kohdistu lainkaan tai kohdistuu vain pienialaisia luonnonarvoja, maisema-arvoja ja/tai kulttuurimaisema-arvoja. - Rakennuspaiikkojen sijoittelulla voidaan välttää arvokkaat luonto- maisema- ja/tai kulttuurimaisemakohteet. - Maisemaekologiselta kapasiteetiltaan alueet ovat hyviä. - Alueella on jo rantarakentamista ja alue on rakennettavuudeltaan hyvä ja infrastruktuuri on pääsääntöisesti kunnossa. - Alue tukeutuu olemassa olevaan asutusrakentamiseen.
5 rakennuspaiikkaa / muunnettu rantaviiva km	Hautajärven itä- ja luodeosa: Pennala-Ponginlahti-Hulkinsaari- Salmela Jaakkola Kilpijärvi Juurikkajärvi Toiviaisjärvi	<ul style="list-style-type: none"> - Alueeseen ei kohdistu lainkaan tai kohdistuu vain pienialaisia luonnonarvoja, maisema-arvoja ja/tai kulttuurimaisema-arvoja. - Rakennuspaiikkojen sijoittelulla voidaan välttää arvokkaat luonto- maisema- ja/tai kulttuurimaisemakohteet. - Maisemaekologiselta kapasiteetiltaan alueet ovat hyviä. - Alueella on jo jonkin verran rantarakentamista ja alue on rakennettavuudeltaan pääasiassa hyvä ja infrastruktuuri on pääsääntöisesti kunnossa.
4 rakennuspaiikkaa / muunnettu rantaviiva km	Hautajärven lounaisosa: Tikanranta-Kyllöniemi-Lahtela Maununlahti Löytänanjärvi Kangasjärvi	<ul style="list-style-type: none"> - Alueisiin kohdistuu vain pienialaisia luonnon-, maisema- tai kulttuurimaisema-arvoja. - Rakennuspaiikkojen sijoittelulla voidaan välttää arvokkaat luonto-, maisema- ja/tai kulttuurimaisemakohteet. - Maisemaekologiselta kapasiteetiltaan alueet ovat pääsääntöisesti melko hyviä. - Alueella on jo jonkin verran rantarakentamista ja alue on rakennettavuudeltaan kohtalaisia ja infrastruktuuri on pääsääntöisesti kunnossa.

22.10.2018

MITOITUSVYÖHYKE	ALUE	PERUSTELU
3 rakennuspaikkaa / muunnettu rantakilometri	Kalliojärvi Vaaksjärvi	- Alueet ovat rakennettavuudeltaan heikkoja ja alueisiin kohdistuu luontoarvoja.
Joki, 3 rakennuspaikkaa / jokikilometri	Niemisjoki Kilpijoki Rapakkajoki	- Alueet ovat kapeita jokirantoja.
Lampi alle 20 ha, 1 rakennuspaikka / 3 ha	Aittojärvi Heinälampi Karankajärvi Metsäjärvi Tivonlampi Mustalampi Kalettomanlampi Mikkelinlampi Suolampi-Keskilampi-Hoikkalampi- Poskilampi	- Alueisiin kohdistuu luonnonarvoja, maisema-arvoja ja/tai kulttuurimaisemanarvoja. - Rakennuspaikkojen sijoittelulla ei täysin pystytä välttämään arvokkaita luonto-, maisema ja/tai kulttuurimaisemakohteita. - Maisemaekologiselta kapasiteetiltaan alueet ovat pääsääntöisesti kohtalaisia. - Rakennettavuus alueilla on pääsääntöisesti kohtalainen. - Pienimpien lampien rakennettavuus on osin heikko.
Ei rakennusoikeutta	Alle 1 ha suuruiset saaret Alle 1 vesi-ha suuruisten lampien rannat	Pieniin saariin tai pienten lampien rannoille voidaan merkitä rakennusoikeutta vain, jos kaikki kolme ehtoa täyttyvät: 1) maanomistajalla ei ole rantarakennusmahdollisuutta muualla, 2) alue on rakennuskelpoinen ja 3) alueella ei ole erityisiä luontoarvoja.

7.4 Arvokkaiden luontokohteiden ja kulttuurihistoriallisten kohteiden huomioiminen

Rakennusoikeuden määrän vaihtelulla ja rakennuspaikkojen sijoittamisella pyritään vähentämään rakentamisen vaikutusta kulttuuri- ja luonnonmaisemaan sekä luonnonoloihin.

Rantarakennuspaikkoja sijoitettaessa suositaan peitteisiä ranta-alueita. Pellot, avokalliot sekä riittävää suojapuustoa vailla olevat rannat ja kapeat niemenkärjet pyritään säilyttämään rakentamattomina.

Esiselvitysten mukaiset erityis- ja arvokohteet pyritään ottamaan rantarakennuspaikkojen sijoittelussa huomioon.

Rantarakennuspaikat pyritään sijoittamaan siten, että nykyinen luonnonmaisema ja vesilintujen pesimä- ja elinmahdollisuudet säilyvät. Rakentaminen on pyrittävä ohjaamaan kalojen kutualueiden ja apajapaikkojen ulkopuolelle.

Rantarakennuspaikat pyritään keskittämään siten, että mahdollistetaan rakentamisesta vapaiden rantojen säilyminen. Kun rakennuspaikat sijaitsevat ryhmissä, mahdollistetaan myös mm. tieyhteyksien tehokkaampi toteuttaminen, kun useampi rakennuspaikka voi hyödyntää samaa kulkuyhteyttä.

22.10.2018

8 Rantaosayleiskaava ja sen perustelut

8.1 Yleistä

Suunnittelun tavoitteena on ollut luonnon kannalta arvokkaimpien rantojen säilyttäminen rakentamattomina maanomistajien tasapuolinen ja oikeudenmukainen kohtelu huomioon ottaen. Samalle maanomistajalle kuuluvilla alueilla on rakennusoikeuksia pystytty siirtämään ja keskittämään niin, että rakennuspaikat sijoittuvat maisemaekologisesti kestäville alueille

Kaavaratkaisu tunnusluvut rantarakentamisen osalta ovat seuraavassa taulukossa:

Kaava-alueen kokonaispinta-ala	3180 ha
Todellista rantaviivaa	84 km
Muunnettua rantaviivaa	46 km
Käytetty rakennusoikeus (A, AM, RA, ARA)	163
Uudet rakennuspaikat (RA, A, ARA)	87
Kokonaisrakennusoikeus kaavassa	250
Rakennettua rantaviivaa (kaavan toteutuessa)	21 km
Vapaata rantaviivaa (kaavan toteutuessa)	63 km
Rakennuspaikkoja/todellinen rantaviiva	2,98
Rakennuspaikkoja/muunnettu rantaviiva	5,43
Rantaviivaa/rakennuspaikka keskinäärin	76 m

Lisäksi kaavassa on osoitettu olevat ei-omarantaiset rakennuspaikat.

8.2 Aluevarausten pääperustelut

8.2.1 Asuin- ja vapaa-ajanrakentaminen, elinkeinot

Rakennuspaikoista ja rakentamisesta ranta-alueille annetaan yksityiskohtaisia määräyksiä kaupungin rakennusjärjestyksessä (2012). Kaavassa määritellään rakennuspaikkojen rakentamisen kattoarvot. Muutoin kaavassa on sovellettu rakennusjärjestyksen määräyksiä.

Mikäli tämän yleiskaavan mukaisilla rakennuspaikoilla on aiemmassa rakennusluvassa, poikkeusluvassa tai vahvistetussa ranta-asetuksessa asetettu rakennusjärjestyksestä poikkeavia ehtoja rakennusten määrän, koon, sijoittelun tai ulkoasun suhteen, on nämä ehdot huomioitava uusissa rakennuslupia myönnettäessä. Lisäksi alle 1 ha:n rakennetuilla saarirakennuspaikoilla sallii-

22.10.2018

taan rakennusten korjausrakentaminen sekä purettavan tai tuhoutuneen rakennuksen korvaava rakentaminen käytetyn rakennusoikeuden puitteissa. Alue 2000 m²:n kokoisilla rakennuspaikoilla on rajoituksia rakentamisen suhteen koska, Maankäyttö- ja rakennuslain 116.2§:ssä määrätään rakennuspaikan minimikooksi 2000 m²:ä.

A ja A-1 Asuntoalue

Ranta-alueella olevaa kiinteää asutusta on osoitettu A-aluevarauksella. Alue on tarkoitettu ympärivuotiseen asutukseen. Rakennuspaikan kaavamääräyksessä on annettu enimmäismäärät rakentamisella rakennuspaikalla sekä minimietäisyydet rantaviivasta rakennuskohtaisesti. Yleismääräyksissä annetaan lisäksi määräyksiä rakennusten sijoittelusta rakennuspaikalla. Vesihuolto ja jätevesien käsittely on tarkoitettu hoidettavaksi pääsääntöisesti rakennuspaikkakohtaisesti.

Kaikkiaan asuinrakennuspaikkoja on merkitty kaavaan 92 kpl. Rantaan rajoituvia näistä on 42 ja loput 50 eivät rajoitu rantaan. Uusia rakennuspaikkoja on 4 kpl.

Kaavassa on osoitettu yksi asuinrakennuspaikka, jolla voi harjoittaa yritystoimintaa. Toiminta ei saa kuitenkaan aiheuttaa ympäristölle merkittävää haittaa.

A/1

ASUNTOALUE.

Alue on tarkoitettu ympärivuotisten asuntojen rakentamiseen.

Rakennuspaikalle saa rakentaa yksi tai kaksiasuntoisen asuinrakennuksen lisäksi saunan ja tarvittavia talousrakennuksia. Rakennuspaikan suurin sallittu yhteenlaskettu kerrosala on 10 % rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 300 m². Uuden rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 5000 m².

Kerrosalaltaan enintään 80 m² asuinrakennukset tulee sijoittaa vähintään 30 m etäisyydelle ja yli 80 m² asuinrakennukset vähintään 50 m etäisyydelle keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta.

Harjakorkeudeltaan enintään 4,0 m olevan ja kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruinen rantaosa tulee sijoittaa vähintään 20 m etäisyydelle ja harjakorkeudeltaan enintään 3,5 m oleva ja kokonaispinta-alaltaan enintään 20 m² suuruinen rantaosa vähintään 10 m etäisyydelle keskiveden korkeuden määräamästä rantaviivasta.

Numero osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella.

AM Maatilojen talouskeskusten alue

Suunnittelualueen ranta-alueen olevien maa- ja metsätilojen talouskeskukset on merkitty kaavaan omalla merkinnällään. AM-merkinnällä tuetaan toiminnan jatkamista sekä mahdollistetaan sukupolvenvaihdokset sallimalla kahden asuinrakennuksen rakentaminen tilakeskuksen alueelle. AM-1 -merkintä mahdollistaa vain yhden asuinrakennuksen sijoittamisen alueelle.

Kaava-alueella on 45 maatilatalouskeskusta. Näistä 15 on ei-omarantaisia.

22.10.2018

AM

MAATILOJEN TALOUSKESKUSTEN ALUE.

Alue varataan maatilojen talouskeskuksille. Alueelle saa sijoittaa maataloutta ja siihen soveltuvia sivuelinkeinoja palvelevaa rakentamista asuin-, tuotanto, ja talousrakennuksineen. Numero osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella. Talouskeskuksen yhteyteen saa sijoittaa kaksi asuinrakennusta sekä yhden kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruisen ja harjakorkeus enintään 4,0 m rantasaunan. Kerrosalaltaan enintään 80 m² asuinrakennukset tulee sijoittaa vähintään 30 m etäisyydelle ja yli 80 m² asuinrakennukset vähintään 50 m etäisyydelle keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta.

Harjakorkeudeltaan enintään 4,0 m olevan ja kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruisen rantasauna tulee sijoittaa vähintään 20 m etäisyydelle ja harjakorkeudeltaan enintään 3,5 m oleva ja kokonaispinta-alaltaan enintään 20 m² suuruisen rantasauna vähintään 10 m etäisyydelle keskiveden korkeuden määrästä rantaviivasta.

AM/ME Maatilojen talouskeskusten alue / kotieläintalouden suuryksikön alue.

Kaavoitettavalle alueelle on sijoitettu kolme maatalouskeskusten aluetta / kotieläintalouden suuryksikön aluetta. AM/ME -alueiksi osoitetut kohteet sijaitsevat Aittojärvellä, Hautajärvellä sekä Kalliojärvellä.

AM/ME

MAATILOJEN TALOUSKESKUSTEN ALUE / KOTIELÄINTALOUDEN SUURYKSINKÖN ALUE.

Alue varataan maatilojen talouskeskuksille. Alueelle saa sijoittaa maataloutta ja siihen soveltuvia sivuelinkeinoja palvelevaa rakentamista asuin-, tuotanto, ja talousrakennuksineen. Numero osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella.

Talouskeskuksen yhteyteen saa sijoittaa kaksi asuinrakennusta sekä yhden kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruisen ja harjakorkeus enintään 4,0 m rantasaunan. Kerrosalaltaan enintään 80 m² asuinrakennukset tulee sijoittaa vähintään 30 m etäisyydelle ja yli 80 m² asuinrakennukset vähintään 50 m etäisyydelle keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta.

Harjakorkeudeltaan enintään 4,0 m olevan ja kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruisen rantasauna tulee sijoittaa vähintään 20 m etäisyydelle ja harjakorkeudeltaan enintään 3,5 m oleva ja kokonaispinta-alaltaan enintään 20 m² suuruisen rantasauna vähintään 10 m etäisyydelle keskiveden korkeuden määrästä rantaviivasta.

Alueelle saa sijoittaa kotieläintalouden suuryksiköksi luokiteltavan kokonaisuuden, joka vaatii toimiakseen ympäristöluvan.

A-1/1

ASUNTOALUE.

Alue on tarkoitettu ympärivuotisten asuntojen rakentamiseen sekä yritystoimintaan, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

Rakennuspaikalle saa rakentaa yksi tai kaksiasuntoisen asuinrakennuksen lisäksi saunan ja tarvittavia talousrakennuksia. Rakennuspaikan suurin sallittu yhteenlaskettu kerrosala on 10 % rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 300 m². Uuden rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 5000 m².

Kerrosalaltaan enintään 80 m² asuinrakennukset tulee sijoittaa vähintään 30 m etäisyydelle ja yli 80 m² asuinrakennukset vähintään 50 m etäisyydelle keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta.

Harjakorkeudeltaan enintään 4,0 m olevan ja kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruisen rantasauna tulee sijoittaa vähintään 20 m etäisyydelle ja harjakorkeudeltaan enintään 3,5 m oleva ja kokonaispinta-alaltaan enintään 20 m² suuruisen rantasauna vähintään 10 m etäisyydelle keskiveden korkeuden määrästä rantaviivasta.

Numero osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella.

RA Loma-asuntoalue

Perinteinen loma-asutus on pyritty keskittämään pieniin loma-asuntoryhmiin mahdollisuuksien mukaan olemassa oleviin rantarakennuspaikkoihin liittyen. Loma-asunnot on voitu sijoittaa niin, että riittäviä rakentamisesta vapaita rantaosuuksia on voitu jättää.

Rakennuspaikan kaavamääräyksessä on annettu enimmäismäärät rakentamiselle rakennuspaikalla sekä minimietäisyydet rantaviivasta rakennuskohtai-

22.10.2018

sesti. Yleismääräyksissä annetaan lisäksi määräyksiä rakennusten sijoittelusta rakennuspaikalla. Vesihuolto ja jätevesien käsittely on tarkoitettu hoidettavaksi pääsääntöisesti rakennuspaikkakohtaisesti.

Lomarakennuspaikkoja on merkitty kaavaan 177 kpl. Näistä rantaan rajoittuvia paikkoja on 167. Uusi on osoitettu yhteensä 79 kpl.

RA/1**LOMA-ASUNTOALUE.**

Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden loma-asunnon, rantasaunan sekä tarpeellisia talousrakennuksia. Rakennuspaikan rakennusten suurin sallittu yhteenlaskettu kerrosala on 10 % rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 300 m². Uuden rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 5000 m².

Kerrosalaltaan yli 80m²:n lomarakennukset tulee sijoittaa vähintään 50 m etäisyydelle ja kerrosalaltaan enintään 80 m²:n rakennukset vähintään 30 m etäisyydelle keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta. Harjakorkeudeltaan enintään 4,0 m olevan ja kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruinen rantasauna tulee sijoittaa vähintään 20 m etäisyydelle ja harjakorkeudeltaan enintään 3,5 m oleva ja kokonaispinta-alaltaan enintään 20 m² suuruinen rantasauna vähintään 10 m etäisyydelle keskiveden korkeuden määräamästä rantaviivasta.

Numero osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella.

ARA Rantarakennusalue

Rantarakennuspaikalle on mahdollista rakentaa joko lomarakennus tai asuinrakennus. Suurin osa ARA-merkinnällä osoitetuista rakennuspaikoista on ole-massa olevia. Asuinrakentamista on perusteltua sijoittaa kyläalueiden läheisyyteen tukemaan olemassa olevaa rakennetta ja asutusta. Näin voidaan edesauttaa kylien elinvoimaisuutta.

ARA-rakennuspaikkoja on merkitty kaavaan 7 kpl, joista uusia on 5 kpl.

ARA/2**ASUNTO- TAI LOMA-ASUNTOALUE.**

Rakennuspaikalle saa rakentaa ympärivuotista asumista palvelevan asuinrakennuksen tai lomarakennuksen lisäksi rantasaunan ja talousrakennuksia. Rakennuspaikan käyttötarkoitus määräytyy rakennusluvan yhteydessä rakennuspaikkakohtaisesti. Käyttötarkoitusta ratkaistaessa tulee huomioida ko. käyttötarkoitukselle esitetyt vaatimukset.

Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden asuinrakennuksen tai loma-asunnon, rantasaunan sekä tarpeellisia talousrakennuksia. Rakennuspaikan rakennusten suurin sallittu yhteenlaskettu kerrosala on 10 % rakennuspaikan pinta-alasta, kuitenkin enintään 300 m². Uuden rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 5000 m².

Kerrosalaltaan yli 80m²:n rakennukset tulee sijoittaa vähintään 50 m etäisyydelle ja kerrosalaltaan enintään 80 m²:n rakennukset vähintään 30 m etäisyydelle keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta. Harjakorkeudeltaan enintään 4,0 m olevan ja kokonaispinta-alaltaan enintään 30 m² suuruinen rantasauna tulee sijoittaa vähintään 20 m etäisyydelle ja harjakorkeudeltaan enintään 3,5 m oleva ja kokonaispinta-alaltaan enintään 20 m² suuruinen rantasauna vähintään 10 m etäisyydelle keskiveden korkeuden määräamästä rantaviivasta.

Numero osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella.

rs Asuin- tai lomarakennukseen liittyvä rantasaunat rakeenuspaikka

Pelkällä rantasaunan merkinnällä on osoitettu sellaiset saunat, jotka liittyvät oleviin rakennuspaikkoihin, mutta niiden suora yhteys päärakennukseen on esim. tie katkaisut. Saunoja on osoitettu yhteensä 5 kpl.

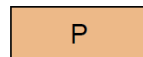
22.10.2018

RS

ASUIN- TAI LOMARAKENNUKSEEN LIITTYVÄ RANTASAUNAN RAKENNUSPAIKKA. Merkinän osoittamaan paikkaan saa rakentaa erillisen saunarakennuksen sekä tarvittavat varastorakennukset. Saunarakennuksen koko saa olla enintään 30k-m2. Talusrakennuksen koko saa olla enintään 10 k-m2. Rantasaunasta ei voida muodostaa erillistä rantarakennuspaikkaa.

P Palvelujen ja hallinnon alue.

Kaavoitettavalla alueella sijaitsee yksi palvelujen ja hallinnon alue.

PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.

Olemassa olevat ja uudet rakennukset sekä sauna

Olemassa olevat ja kaavan mitoitukseen perustuvat uudet loma- ja asuinrakennuspaikat on merkitty kaavaan omilla symboleillaan. Uusien rakennusten sijainti on merkitty likimääräisesti ja tarkka sijainti määritellään rakennusluovapaiheessa.

8.2.2 Luonnon- ja kulttuuriympäristön suojelu

Kaavoituksen yhteydessä tarkasteltiin luonto- ja maisemaselvityksen mukaisia kohteita. Kaavakartalle päätyivät kohteet, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisimpiä alueita. Kaavaan ei ole osoitettu esim. ranta- luhtia, jotka ovat hyvin yleisiä suunnittelualueella. Luontoselvityksessä mainittuja kohteita on myös jätetty merkitsemästä, jos alueelle ei kohdistu maankäytön muutosta. Luontokohteet olivat muutamien kohteiden osalta rajattu verrattain laajoiksi, joten muutamien kohteiden osalta rajausta on kavennettu.

SL Luonnonsuojelualue

Tilan 263-405-24-66 alueelle on osoitettu luonnonsuojelualue (SL). Alue on mainittu luontoselvityksessä myös liito-oravan elinpiiriksi.

Heinälammen pohjoispäässä on Metsäautio tila, jonka Metsähallitus on hankkinut luonnonsuojelualueeksi.

LUONNONSUOJELUALUE.

Luonnonsuojelulain perusteella suojeltu alue.

Luonnonsuojelualueen (SL) merkintä on seuraavalla kohteella:

Kohde	Sijainti	Nimi
9-K/III 263-411-17-31	Hautajärvi Heinalampi	Vintturinniemi. Metsäautio

22.10.2018

Lisäksi SL-alueeksi on osoitettu Metsähallituksen omistukseen tullut tila Met-säautio 263-411-17-31 siltä osin kuin se on kaava-alueella.

luo Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue

Kaavassa luo-alueiksi on merkitty seuraavat kohteet:

Kohde	Sijainti	Nimi
3-K/III	Hautajärvi	Laaksolan eteläpuoli
6-K/III	Hautajärvi	Rantala
8-K,E,LM/III	Hautajärvi	Hulkinsaari
19-K/III	Aittojärvi	Aittojärven luoteisranta
20-E,K	Vaaksjärvi	Vaaksjärven Lehmilahti
22-K/III	Karankajärvi	Pohjoispää
23-E,K,LM/III	Kalliojärvi	Holmanranta
24-E,K/III	Kalliojärvi	Mäkelän ranta
27-K/III	Kalliojärvi	Vanhapiha
33-K/III	Juurikkajärvi	Kallioniemi
35-K/III	Juurikkajärvi	Myllykallion suo
36-K/III	Mustalampi	Mustalammen itäranta
37-K/III	Kalettomanlampi	Kalettomanlammen luoteisranta
38-LM/III	Kalettomanlampi	Kalettomanmäki
45-E,K,LM/III	Kangasjärvi	Kangasjärven etelä- ja itäranta

Luontoselvityksessä kohteet on rajattu hyvin laajoiksi alueiksi. Kohdekuvausten perusteella erityiset luontoarvot sijoittuvat vain osalle alueita. Kaavaan on merkitty arvokkaimman alueet ja niitä on joitakin osin pienetty siten, että ta-vanomaiset alueet tai olevien rakennuspaikkojen alueet on rajattu ulkopuolel-le.

Rajausta on kavennettu seuraavilla kohteilla: 8, 18, 19, 22, 23, 27, 36, 37 ja 45.

luo

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN TARKEA ALUE.

lin Linnustoltaan arvokas alue.

Linnustoltaan maakunnallisesti arvokkaat alueet on merkitty kaavakartalle. Linnustoltaan arvokkaita alueita on osoitettu kolme ja ne sijaitsevat Vaaksjär-vellä ja Keskijärvellä sekä Hautajärven Ponginlahteen/Ponginperän alueelle. Viimeinen kohde on MAALI-kohde (Maakunnallisesti arvokas lintukohde).

lin

LINNUSTOLTAAN ARVOKAS ALUE.

Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon tärkeiden elinympäristöjen, eliölajiesiintymien ja luontokohteiden säilymisedellytykset.

Kohde	Sijainti
10-E/II	Vaaksjärvi
11-E/II	Keskijärvi

22.10.2018

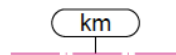
Ponginlahti (Maali)	Hautajärvi
---------------------	------------

luo- ja lin-kohteille on annettu molemmin kaavamääräys: "Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon tärkeiden elinympäristöjen, eliölajiesiintymien ja luontokohteiden säilymisedellytykset."

km Perinnemaisema-alue.

Paikallisesti arvokkaat perinnemaisemakohteet on kaavaan merkitty km-merkinnällä. Rantaosayleiskaavaan on merkitty seuraavat kohteet perinnemaisema-alueena:

Kohde	Sijainti	Nimi
19b-KM/II	Aittojärvi	Martikkalan laitumet
3b-KM/III	Hautajärvi	Jaakkolan laitumet

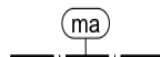
PERINNEMAISEMA-ALUE

Alueen maankäytössä tulee ottaa huomioon sen maisemalliset, tieteelliset ja kulttuurihistorialliset arvot. Suluissa oleva numero viittaa kaavaselostukseen.

Suositus: Alueelle rakentamista tulee välttää.

ma Maisemallisesti arvokas alue.

Maakuntakaavassa on osoitettu maisemallisesti arvokasta aluetta Aittojärvelle ja Karankajärvelle. Kyseisten kohteiden tarkempi sijainti ilmenee kaavakartalta.

MAISEMALLISESTI ARVOKAS ALUE.

Alueen suunnittelussa tulee huomioida maisema-alueen kokonaisuus ja ominaislaatu. Alueen erityispiirteitä tulee vaalia.

SM Muinaismuistokohde tai -alue

Alueella olevat kiinteät muinaisjäännökset on kaavaa varten laaditun muinaisjäännösinventoinnin perusteella merkitty SM-merkinnällä. Kohteet ovat lailla suojeltuja. Kohteiden tarkempi kuvaus on selostuksen kohdassa 5.3.1. Kaavaan merkityt SM-kohteet ovat:

- 1 Lehmisalmi**, kivikautinen asuinpaikka
- 2 Kilpimäki W**, kivikautinen asuinpaikka
- 3 Kyllönniemi 2**, kivikautinen asuinpaikka
- 4 Kämäränlahti**, kivikautinen asuinpaikka
- 5 Varpaniemi**, historiallinen asuinpaikka
- 6 Rajala nro 5**, historiallinen raja, kivi
- 7 Raja nro 21**, historiallinen raja, kivi

22.10.2018

<p>SM (3)</p> 	<p>MUINAISMUISTOKOHDE TAI -ALUE. Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös.</p> <p>Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydyttävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.</p>
---	--

SR Rakennussuojelukohde

Arvokkaat ja suojeltavat rakennukset on merkitty SR-merkinnöin. Kohteiden tarkempi kuvaus on selostuksen kohdassa 5.3. Kaavaan merkityt SR-kohteet ovat:

1. Juurikka, Juurikkajärvi
2. Saukko, Vaaksjärvi
3. Knuutila, Kalliojärvi
4. Lahti, Kalliojärvi
5. Kerälä, Karankajärvi
6. Vanhapiha, Kalliojärvi
7. Niemisjoen mylly

SR (7)

RAKENNUSSUOJELUKOHDE.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokas rakennus tai rakennusryhmä ympäristöineen.

Arvokkaat rakennukset ja rakennusryhmät säilytetään, rakennusten kunnostus tehdään säilyttävällä korjaustavalla. Rakennusten tai niiden osan purkaminen tai muuttaminen edellyttää MRL 127§:n mukaista purkamislupaa.

Suluissa oleva numero viittaa kaavaselostukseen.

s Muu kulttuuriperintökohde (historiallinen talonpaikka):

Kaavoitettavalle alueelle sijoittuu muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita, jotka ovat lähinnä historiallisia talonpaikkoja. Kohteet ovat tarkemmin selostettuna kohdassa 5.3.1. Kaavakartalle on merkitty seuraavat historialliset talonpaikat:

Muu kulttuuriperintökohde					
14	KIURU	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	483161	7052752
15	KARANGA KRONO HEMMAN	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	472483	7054273
16	HYVÄRILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	480211	7050459
17	SOLDATE TORP	historiallinen	asuinpaikka, torppa	480034	7050716
18	TUPAHARJU GAMMLA TOR-PARE	historiallinen	asuinpaikka, torppa	478537	7052486
19	JAKOLA(JAAKKOLA)	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	480338	7052799
20	RANTANEN	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	471067	7050857
21	MÄKELÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	471004	7050983
22	PIETILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470338	7051258
23	JUSSILA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470542	7051165
24	TOIVOLA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	475477	7047131
25	PIETILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	476091	7047739
26	AITTOJÄRVI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469193	7061066
27	TORPPA	historiallinen	asuinpaikka, torppa	469513	7061342
28	AUHTOLA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469801	7060964
29	AITTOMÄKI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469881	7060870
30	SAUKKONIEMI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469241	7057725
31	VAAKSJÄRVI	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	469001	7058127
32	KERÄLÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	472564	7054985
33	HUTILA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470326	7050342
34	WÄISTILÄ	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470848	7050502
35	KNUUTILA	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470057	7050019
36	KNUUTILA (KALLIOPELTO)	historiallinen	asuinpaikka, talotontti	470057	7050019

22.10.2018

s (16)
○

MUU KULTTUURIPERINTÖKOHDE (HISTORIALLINEN TALONPAIKKA).
Alueella olevat historialliset rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisten kanssa.
Numero viittaa kaavaselostukseen.

8.2.3 Liikenne

Kaavassa on osoitettu suunnittelualueella olevat maantiet, jotka on tarkemmin lueteltu kohdassa 3.5.

Suunnittelualueen muu tieverkko näkyy pohjakartassa. Kaavamääräyksellä määrätään, että uusien rakennuspaikkojen pääsytiety tulisi johtaa ensisijaisesti olemassa olevien liittymien kautta maantielle. Lisäksi määrätään vierekkäisten rakennuspaikkojen kulku tapahtuvaksi samasta liittymästä. Tienpitoviranomaisen kanssa tulee neuvotella hyvissä ajoin uuden liittymän sijainnista tai liittymän käyttötarkoituksen muutoksesta. Saareen tulevien rakennuspaikkojen osalta tulee rakennusluvan yhteydessä osoittaa, miten venepaikat järjestetään mantereen puolella.

<u>vt/kt</u>	VALTATIE/KANTATIE.
<u>st/pk</u>	SEUTUTIE/PAAKATU.
<u>yt/kk</u>	YHDYSTIE/KOKOOJAKATU.

8.2.4 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet

M-1 Maa- ja metsätalousvaltainen alue

M-alueet ovat normaaleja maa- ja metsätalouden harjoittamiseen sekä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tarkoitettuja alueita.

M-1

MAA- JA METSATALOUSVALTAINEN ALUE.

Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätaloukseen. Ranta-alueelle ei saa rakentaa siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (MRL 43.2 §).

Maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaisella ranta-alueella on kielletty muu, kuin maa- ja metsätaloutta varten tarpeellinen rakentaminen. Ranta-alueen rakennusoikeus on maanomistajakohtaisesti osoitettu erillisillä rakennusalueilla tai siirretty AM-, AM-1-, AM/ ME, A-, ARA-, RA- ja RA-1-alueille.

Ranta-alueen ulkopuolisia M-alueita voidaan maa- ja metsätaloukseen ohella käyttää rakentamiseen kunnan rakennusjärjestyksen määräyksiä ja rajoituksia noudattaen.

MT Maatalousvaltainen alue

MT-alueet ovat pääosin maatalouden harjoittamiseen tarkoitettuja peltoalueita. MT-merkinnällä on osoitettu paikallisesti maisemassa tärkeitä peltokokonaisuuksia, joiden toivotaan säilyvän maatalouskäytössä myös tulevaisuudessa.

22.10.2018

 MT
MAATALOUSVALTAINEN ALUE.

Alue on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaisella ranta-alueella (enintään 200 m syvyinen rantaviivasta mitaten maastolliset olosuhteet huomioiden) on kielletty muu, kuin maa- ja metsätaloutta varten tarpeellinen rakentaminen.

Ranta-alueen rakennusoikeus on maanomistajakohtaisesti osoitettu erillisillä rakennusalueilla tai siirretty AM-,AM-1-, A- ,ARA-, RA-, RA-1- ja RM-1-alueille.

Ranta-alueen ulkopuolella on sallittu haja-asutusluontoinen rakentaminen edellyttäen, että rakentaminen liittyy sijainniltaan ja tyypiltään olemassa olevaan rakennuskantaan tai soveltuu maastollisesti ja maisemallisesti olevaan ympäristöön.

MA Maatalousvaltainen alue, jolla on kulttuurimaisema-arvoja

Suunnittelualueella on runsaasti vesimaisemaan erottuvia pelto- ja kulttuuri-maisemia. Tällä pyritään tukemaan alueen maisemarakenteen säilymistä. MA-alueilla rakentaminen tulisi liittyä sijainniltaan ja tyyliltään olemassa olevaan rakennuskantaan tai soveltua maastollisesti ja maisemallisesti olevaan ympäristöön. MA-aluevarauksella on osoitettu maakuntakaavan mukaisesti laatu-luokaltaan hyvät, yhtenäiset, laajat peltoalueet, jotka halutaan jatkossakin säilyttää maatalouskäytössä. Näillä alueilla on myös luonto- ja maisemaselvi-tyksen mukaisia kulttuurimaisemia.

 MA
MAATALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON KULTTUURIMAISEMA-ARVOJA.

Alue on tarkoitettu pääasiassa maatalouden harjoittamiseen. Tällä merkinnällä osoitetut avoimet viljelymaisemat muodostavat arvokkaan kulttuurimaiseman rungon. Ranta-alueelle ei saa rakentaa siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (MRL 43.2 §).

Ranta-alueella (enintään 200 metrin syvyinen vyöhyke rantaviivasta mitaten maastolliset olosuhteet huomioiden) saa rakentaa vain maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia, ei asuin- ja lomarakennuksia. Ranta-alueen ulkopuolella on sallittu haja-asutusluontoinen rakentaminen edellyttäen, että rakentaminen liittyy sijainniltaan ja tyypiltään olemassa olevaan rakennuskantaan tai soveltuu maastollisesti ja maisemallisesti olevaan ympäristöön.

Kaavasuositus: Peltojen avoimina säilyttämisen tukeminen ja mahdolliset ympäristöhoitotoimenpiteet ovat erityisesti näillä alueilla perusteltuja.

8.2.5 Muut merkinnät**W Vesialue.**

Kaavassa on osoitettu vesialueet W-merkinnällä.

 W

VESIALUE.

VV Uimaranta-alue.

Kaavassa on osoitettu olemassa oleva uimaranta-alue Aittojärvelle, Kalliojärvelle, Kangasjärvelle ja Toiviaisjärvelle.

 VV

UIMARANTA-ALUE.

LV Vesiliikenne / venevalkama-alue / rantautumispaikka.

Suunnittelualueelle on osoitettu LV-alueet Hautajärvelle (2 kpl), Karankajärvelle, Kilpijoelle, Kalliojärvelle, Maununlahti ja Vaaksjärvelle(3 kpl).

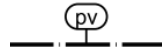
22.10.2018

VESILIIKENNEALUE / VENEVALKAMA-ALUE / RANTAUTUMISPAIKKA.
Alue on tarkoitettu venevalkamaa, rantautumispaikkaa tai vesiliikenteen tarvitsemia palveluja, rakennuksia ja rakenteita varten.

pv Veden hankintaa varten tärkeä pohjavesialue.

Suunnittelualueella sijaitsevalle Kangasjärvelle sijoittuu yksi pohjavesialue.

VEDEN HANKINTAA VARTEN TÄRKEÄ POHJAVESIALUE.
Alueella on kielletty pohjaveden laatua tai määrää vaarantavat sekä maaperää pilaavat toimenpiteet. Alueella ei saa käyttää esimerkiksi pohjaveden laatua vaarantavia torjunta-aineita ja lannoitteita.

8.2.6 Ympäristöhäiriöt

PIMA alueet

MAHDOLLISESTI PILAANTUNUT KOHDE, JONKA PILAANTUNEISUUS JA KUNNOSTUSTARVE ON ARVIOITAVA ENNEN RAKENTAMISTOIMENPITEITÄ.

Alueelta löytyy yksi mahdollisesti pilaantunut kohde. Pilaantunut kohde sijaitsee entisen Kallio kylän kyläkaupan kiinteistöllä.

Kalliojärven vedessä on kohonneita metallipitoisuuksia, minkä johdosta Kalliojärven sedimentistä on otettu huhtikuussa 2018 kuudesta pisteestä näytteet. Erityisesti sedimentin sinkkipitoisuudet ovat korkeat. Esim. ruoppausmassojen ei voi levittää vapaasti suurien pitoisuuksien kohdosta, koska ne luokitellaan PIMA-maiksi.

Kalliojärven alueelle on annettu yleismääräys, jossa kehoitetaan peittamaan Kalliojärven ranta-alue suodatinkankaalla ja puhtailla maa-aineksilla. Mikäli Kalliojärven pohjaa halutaan ruopata tulee olla ennen sitä yhteydessä ympäristöviranomaisiin.

Liikennemelu

Seututie 561 (Pielavedentie) ja yhdystie 5613 (Rytkyntie) liikenne on sen verran vilkasta, että liikenteen aiheuttama meluvyöhyke rajoittaa rakentamista.

Rytkyntien varrelle on osoitettu kolme uutta rakennuspaikka, jotka kaikki sijoittuvat melualueen ulkopuolelle.

9 Toteuttaminen

Maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) ja -asetus (10.9.1999/895) tulivat voimaan vuoden 2000 alusta. Tässä osayleiskaavassa ja sen toteuttamisessa noudetaan lain (MRL) ja asetuksen (MRA) periaatteita.

9.1 Osayleiskaavan oikeusvaikutukset

Kaavahierarkiassa kaavan oikeusvaikutukset ja sitovuus tiukentuvat kaavan vahvistamisen ja tarkentumisen myötä. Rakennustoimintaa ohjaavat oikeudellisen sitovuuden mukaisessa järjestyksessä seuraavat säädökset:

22.10.2018

---

1. Maankäyttö- ja rakennuslain säädökset
2. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen säädökset
3. Asemakaava tai ranta-asemakaava
4. Valtuuston hyväksymä oikeusvaikutteinen yleiskaava (MRL 37§)
5. Suomen rakentamismääräyskokoelman määräykset
6. Rakennusjärjestys
7. Vahvistettu maakuntakaava (ent. seutukaava)
8. Valtuuston hyväksymä oikeusvaikutukseton yleiskaava (MRL 45§)
9. Muut suunnitelmat (esim. palstoitusuunnitelmat)

Tämä kaava hyväksytään kaupunginvaltuustossa oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Tämä tarkoittaa sitä, että kaavaan merkityille rantarakennuspaikoille voidaan myöntää kaavan perusteella rakennuslupa.

Yleiskaavan keskeiset oikeusvaikutukset on esitetty MRL:n 42 ja 43 §:ssä:

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhtyessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 44.1 §).

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteuttamista (MRL 44.2 §).

Yleiskaavaa antaa mitoitusraamit esimerkiksi matkailualueille laadittaville ranta-asemakaavoille. Mm. maanmittaus-, metsä- sekä tie- ja vesiviranomaisten tulee ottaa suunnittelussaan ja päätöksenteossaan yleiskaava huomioon.

Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteuttamista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoitukseen, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta. Haittaa arvosteltaessa ei ole otettava huomioon omistussuhteissa yleiskaavan vahvistamisen jälkeen tapahtuneita muutoksia, ellei niitä ole tehty yleiskaavan toteuttamista varten. (MRL 43.1 §.)

Oikeusvaikutteisen yleiskaavan rakentamista ja vesihuoltoa koskevat kaavamääräykset ohittavat rakennusjärjestyksen, mikäli määräykset ovat ristiriidassa (MRL 14.4 §). Muilta osin rakennusjärjestyksen määräykset ovat voimassa osayleiskaava-alueella. Merkittävää on myös se, että maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella (MRL 32.3 §).

Maanomistajille on osoitettu ns. perusrakennusoikeus, eikä lunastamisen edellytyksenä olevaa "huomattavaa haittaa" pitäisi syntyä.

9.2 Rakennuslupakäsittely osayleiskaava-alueella

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on säädös, joka kieltää rakentamisen ranta-alueelle ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennuslupan tai sen osan perusteena. (MRL 72.1 §). Tämän kaavan kunnanvaltuusto hyväksyy oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Tämä tarkoittaa sitä, että tämän yleiskaavan perusteella voidaan myöntää rakennusluvat ranta-alueella oleville

22.10.2018

---

rakennusalueille (AM-, ME-, A-, ARA- tai RA-alueelle), ellei aluetta koskevassa kaavamääräyksessä ole toisin määrätty. Ranta-alueen ulkopuolella voidaan sallia haja-asutusluonteinen rakentaminen, ellei aluekohtaisissa kaavamääräyksissä ole muuta määrätty.

Alueiden rakentamisessa noudatetaan kaupungin rakennusjärjestyksen määräyksiä, ellei yleiskaavassa ole toisin määrätty. Mikäli tämän yleiskaavan mukaisilla rakennuspaikoilla tai rantasaunojen rakennuspaikoilla on aiemmassa rakennusluvassa, poikkeusluvassa tai vahvistetussa ranta-asetuksessa asetettu rakennusjärjestyksestä poikkeavia ehtoja rakennusten määrän, koon, sijoittelun tai ulkoasun suhteen, on nämä ehdot huomioitava uusien rakennuslupien myönnettäessä.

Rakennusten sopeutumisessa ympäristöön ja sijoittumisessa rakennuspaikalle tulee kiinnittää erityistä huomiota. Rakennuspaikoilla tulee rakennusten ja rannan väliin jättää tai istuttaa riittävä suojapuusto. Maisemallisesti merkittäviä puita ei saa poistaa.

Korttelialueiden aluevaraukset osoittavat rakentamisalueen, jolle rakennuspaikan rakennukset tulisi sijoittaa. Lopullinen paikka määritellään maastokatselmuksessa rakennusluvassa hakemisen yhteydessä.

Mikäli rantarakennuspaikan rakennuslupaa haetaan muulle kuin kaavaan merkitylle rakennuspaikalle ranta-alueella ilman erityisen päteviä perusteita, tulee hakemus evätä, koska rakentaminen vaikeuttaisi yleiskaavan toteuttamista. Maanomistajalle ei aiheudu huomattavaa haittaa, koska perusrakennusoikeus on osoitettu korttelialueilla. Kaupungille ei näin ollen aiheudu korvausvelvollisuutta.

Osayleiskaavasta on mahdollista poiketa poikkeusluvalla tai ranta-asetuksella, mikäli poikkeaminen ei vaaranna yleiskaavan keskeisiä tavoitteita.

9.3 Ohjeet rantarakennuspaikkojen jätevesien käsittelylle ja jätehuollon järjestämiselle

Rantarakennuspaikkojen määrän lisääntyessä ja niiden varustetason parantumisessa myös vapaa-ajan asutus alkaa tulevaisuudessa olla haja-asutukseen verrattava jätevesikuormittaja. Vesihuollon osalta tulee tällöin erityistä huomiota kiinnittää käymälätyypin valintaan ja pesuvesien käsittelyyn.

Yleiskaavan yleismääräys tukeutuu uuteen lainsäädäntöön. Jätevedet käsitellään siten kuin Valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla säädetään, milloin kiinteistö ei ole liitettävissä em. verkostoon. Jätevesijärjestelmää koskeva suunnitelma on liitettävä rakennus- tai toimenpidelupahakemukseen tai rakentamista koskevaan ilmoitukseen.

Jätevesien käsittelytapaa valittaessa tulee huomioida rakennuspaikan maaperä sekä pinta-ala. Rakennusten sijoittamisessa tulee ottaa huomioon jätevesien asianmukaisen esikäsittelyn ja maaperäkäsittelypaikan järjestäminen rakennuspaikalla riittävän etäällä rantaviivasta.

Kiinteiden jätteiden keräyksessä ja käsittelyssä tulee noudattaa voimassa olevia kunnan yleisiä jätehuoltomääräyksiä.

22.10.2018

Saareen, jonne ei ole tieyhteyttä, ei saa rakentaa vesikäymälää.

10 Vaikutusten arviointi

10.1 Yleistä

Kaava on laadittu luonto- ja maisemaselvityksen aluerajaukset, tavoitteet ja mitoitusperusteet sekä maanomistajien toiveet yhteen sovittaen.

Kaavan vaikutuksia on arvioitu sen mukaisesti, että kaikki kaavaan osoitetut rakennuspaikat tulevat rakentumaan.

Tavoitteita ja erityisesti mitoitusperusteita ja -vyöhykkeitä laadittaessa on huomioitu tulevan rakentamisen vaikutuksia. Mitoitusvyöhykkeet on määritetty siten, että tuleva rakentamisen määrä sopeutuu mahdollisimman hyvin olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön ja luonnon oloihin.

Kaavaa laadittaessa on edelleen rakennuspaikkojen sijoittamisella pyritty minimoimaan haitallisia vaikutuksia luontoon, rakennettuun ympäristöön ja ihmisiin.

Osa maanomistajista on todennut maanomistajakyselyn vastauksissaan, ettei aio rakentaa tai myydä lainkaan kaavassa osoitettavia rakennuspaikkoja. Onkin erittäin todennäköistä, että kaikki rakennuspaikat, jotka osoitetaan kaavassa, eivät tule rakentumaan. Vaikutukset luontoon tulevat olemaan todellisuudessa vähäisemmät. Myös positiivinen taloudellinen vaikutus tulee todellisuudessa olemaan pienempi kuin jos kaikki osoitetut rakennuspaikat rakentuisivat.

Vaikutusten arvioinnissa eräänlaisena 0-vaihtoehtona voidaan pitää sitä, ettei kaavaa laadita ollenkaan. Tämä ei ole mikään todellinen vaihtoehto, koska maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää rannoille rakennettaessa oikeusvaikutteisen kaavan.

Ranta-asutuksen ohjaamisella pelkillä poikkeusluvilla ei koskaan saavuteta yhtä hyvää tulosta kuin kokonaisvaltaisella kaavallisella suunnittelulla. Alueen luonnonarvoja olisi vaikea turvata ilman kokonaisvaltaista luonto- ja maisemaselvitystä, mikä on osa kaavoitusprosessia. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu ei myöskään onnistu ilman yhtenäisiä mitoitusperusteita.

Tätä kaavaratkaisua voi verrata myös eri rantaviivan muuntomallien tuottaman mitoituksen kautta. Nyt kaavassa on käytetty Etelä-Savon seutukaavaliiton muuntomallia siten, että tilakohtaisesti on huomioitu vähintään 50 % todellisesta rantaviivasta muunnettuna rantaviivana.

10.2 Vaikutukset luontoon

10.2.1 Vaikutukset maa- ja kallioperään

Vaikutukset maa- ja kallioperään muodostuvat pieniksi ja paikallisiksi. Maa- ja kallioperään tulevat muutokset aiheutuvat uusien pääsyeiden ja rakennusten perustamisesta. Pääsyeiden rakentamistarvetta on pyritty vähentämään osoittamalla uusia rakennuspaikkoja mahdollisuuksien mukaan jo rakennettu-

22.10.2018

---

jen rakennuspaikkojen yhteyteen. Välillisiä vaikutuksia syntyy, kun uusiin teihin ja rakennusten perustuksiin tarvitaan hiekkaa ja soraa, jota ajetaan pääasiassa kaava-alueen ulkopuolelta.

10.2.2 Vaikutukset pinta- ja pohjaveteen

Vesistöjen ekologien tila on joko tyydyttävä tai välttävä. Uudisrakentaminen tulee lisäämään kuormitusta vesistöön. Uusien rakennuspaikkojen jätevesien käsittelyyn on annettu kaavassa ohjeita. Myös rakentamisen etäisyys ranta-viivasta on pyritty osoittamaan sellaiseksi, että rakennuspaikkojen jätevesistä ei aiheutuisi merkittävää haittaa pintavesille.

Selvitysalueelta löytyy yksi vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue, joka sijoittuu Kangasjärven pohjois- ja koillisosaan. Pohjavesialueella on viisi olemassa olevaa rakennuspaikkaa. Uusia rakennuspaikkoja ei pohjavesialueelle ole sijoitettu. Rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee hoitaa siten, ettei pohjavettä pilata.

10.2.3 Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen lisää alueelle kohdistuvaa liikennettä ja siten lisää liikenteestä syntyviä päästöjä. Uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen todennäköisesti lisää puun polttoa (esim. saunojen kiukaissa) ja siten alueen päästöt lisääntyvät nykytilanteeseen verrattuna ja toisaalta hiilidioksidia sitovia puita joudutaan todennäköisesti kaatamaan toteutettavien rakennusten alta. Vaikutukset ilman laatuun ja ilmastoon ovat kuitenkin kokonaisuuden kannalta vähäisiä.

10.2.4 Vaikutukset kasvillisuuteen ja eläimistöön

Rantarakentaminen pirstoo yhtenäistä rakentamatonta rantaa ja vähentää luontotyyppien levinneisyyttä. Alueella kuitenkin säilyy yhtenäisiä pitkiä rantaosuuksia muun muassa Hautajärven ja Kalliojärven alueilla. Kaavassa rakennuspaikat on osoitettu pääsääntöisesti tavanomaisille rantaosuuksille ja luonnonoloiltaan mahdollisimman kestäville alueille, jotta luonnonoloiltaan arvokkaimmat alueet voidaan säästää rakentamattomana. Luonnon ominaispiirteet alueella säilyvät.

Uutta rakentamista on osoitettu Mustalammelle ja Karankajärvelle, jossa luonnonalueet tulevat hieman uuden rakennuspaikan puolelle. Tällä voi olla vähäistä vaikutusta alueen luontoarvoihin. Olemassa olevia rakennuspaikkoja sijoittuu luontoselvityksen mukaisesti suojeltaviin kohteisiin muun muassa Vaaksjärvellä, Kalliojärvellä ja Hautajärven Laaksoissa. Näillä ei ole vaikutuksia alueen luontoarvoihin, sillä olemassa oleva tilanne ei muutu.

Vintturinniemessä on havaittu liito-oravia alueella, joka on määritelty SL-alueeksi. Alueelle ei ole osoitettu rakentamista ja lähimmät uudet rakennuspaikat sijaitsevat noin 100 metrin päässä SL-alueesta. Vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Vesi- ja rantalinnustoon kohdistuvat vaikutukset ovat vähäiset. Keskeiset pesimäympäristöt jäävät rakentamisen ulkopuolelle. Pienillä lammilla uudisrakentaminen vaikeuttaa lintujen pesintää suhteessa enemmän kuin suurilla vesialueilla. Pienemmille lammille ei pääsääntöisesti ole osoitettu uutta rakentamista tai sitä on osoitettu hyvin maltillisesti.

22.10.2018

Muutamissa paikoissa uutta rakentamista on osoitettu kohteisiin, joissa linnustoselvityksen mukaan on linnustollisesti arvokkaita kohteita. Uutta rakentamista on osoitettu muun muassa Vaaksjärvelle, Keskijärvelle, Hautajärven Korkeenlahteen ja Soukkuanlahti-Juurikkalahteen. Linnustoalueet on pääsääntöisesti määritetty verrattain laajoiksi alueiksi, joten yksittäisten uusien rakennuspaikkojen lisääminen näille alueille ei vaikuta merkittävästi alueiden linnustoon. Rakennuspaikat on lisäksi pyritty osoittamaan alueen reuna-alueille.

Lisääntyvä vesiliikenne aiheuttaa linnustolle välillistä haittaa ja sen vaikutusta linnustoon on vaikea arvioida. Lisäksi vesiliikenteen huippu ajoittuu häiriöalttiin pesintäajan ulkopuolelle kesäkuun lopulle ja heinäkuulle.

Kaikkia uusia rakennuspaikkoja ei ole kaavassa pystytty sijoittamaan luonto- ja maisemaselvityksen mukaisten luonnon- ja maisemansuojelun kannalta merkittävimpien alueiden ulkopuolelle. Vaikutukset jäävät tästä huolimatta vähäisiksi.

Kaava ei tule vaarantamaan luonnonsuojelun kannalta arvokkaiden luontotyyppien eikä luonnonvaraiselle eläimistölle ja kasvistolle tärkeiden luonnon ominaispiirteiden säilyttämistä, eli kaava-alueella säilyy nykyinen biologinen monimuotoisuus.

10.2.5 Vaikutukset maisemaan

Uusia rakennuspaikkoja on pyritty sijoittamaan avoimien peltoalueiden ulkopuolelle. Joitakin rakennuspaikkoja on maaomistusolojen ja peltoalueiden runsauden johdosta sijoitettu peltoalueille. Maisemansuojelun kannalta merkittävimmille ei ole jouduttu sijoittamaan rakennuspaikkoja.

Maakuntakaavassa on osoitettu maisemallisesti arvokasta aluetta Aittojärvelle ja Karankajärvelle. Aittojärvellä maisemallisesti arvokkaalle alueelle ei kohdistu uutta rakentamista, mutta Karankajärvelle on maisemallisesti arvokkaalle alueelle osoitettu kaksi uutta rakennuspaikkaa. Rakennuspaikat sijoituvat jo olemassa olevan rakentamisen yhteyteen, joten vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Hautajärvellä sijaitsevat Jaakkolan laitumet ja Aittojärvellä sijaitsevat Martikkalan laitumet ovat paikallisesti arvokkaita perinnemaisemia. Alueille ei ole sijoitettu rakentamista, mutta niiden läheisyydessä on olemassa olevaa rakentamista. Vaikutuksia maisemaan ei synny, sillä tilanne alueilla säilyy ennallaan.

Rakentaminen tulee luonnollisesti rikkomaan vielä nykyisin rakentamattomana säilyneiden ranta-alueiden maisemaa. Tältä osin maisemallinen rakenne tulee muuttumaan. Kaava-alueella on pyritty kuitenkin rakennuspaikkojen sijoittelulla aikaansaamaan pitkäköjä vapaan rannan osuuksia.

10.3 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

10.3.1 Vaikutukset nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen

Kaavalla ei ole yhdyskuntarakennetta tiivistävää vaikutusta, sillä kaava-alue on valtaosin haja-asutusaluetta. Uusia rakennuspaikkoja on pyritty osoittamaan suurempiin kokonaisuuksiin ja olevan rakentamisen yhteyteen. Näin

22.10.2018

---

voidaan vähentää (loma-)asutusrakenteen hajautumista ja rantojen pirstoutumista

Uudet kesäasukkaat ja ympärivuotisesti alueelle asumaan tulevat ihmiset tukevat Kiuruveden palvelujen toimintaa ja siten peruspalveluiden pysymistä paikkakunnalla.

Nykyinen tieverkko palvelee myös uusien loma-asuntojen tarpeita. Muutoksia yleiseen tieverkkoon ei tarvitse tehdä kaavan perusteella. Uusia pääsyeiteitä joudutaan toki rakentamaan.

10.3.2 Vaikutukset rakennuskantaan ja kulttuuriperintöön

Kaavan ei ole tarkoitus puuttua mitenkään olemassa olevaan rakennuskantaan tai rakenteisiin. Olemassa olevat maankäyttö- ja rakennuslain normit täyttävät rakennuspaikat on merkitty kaavaan nykyisen tilanteen mukaisesti.

Rakennussuojelullisesti tai -historiallisesti arvokkaat kohteet sekä kulttuuri- maisemaltaan arvokkaat kohteet ja alueet on huomioitu kaavassa omilla kaavamerkinnöillään. Kohteiden inventoiminen ja kaavassa osoittaminen edesauttaa niiden säilymistä.

10.4 Vaikutukset sosiaaliseen ympäristöön

10.4.1 Vaikutukset viihtyvyyteen

Lisääntyvä loma-asutus virkistää ja tukee kesäaikana kylien toimintaa. Kesäasukkaiden ansiosta kaupungin palvelutasoa on mahdollista ylläpitää parempana kuin mitä vakituinen väkimäärä edellyttäisi.

Kaavalla pyritään ohjaamaan myös uutta asuinrakentamista ranta-alueelle. Tämä lisää asumisen valinnanvapautta asuinympäristön suhteen ja siten monipuolistaa alueen sosiaalista rakennetta.

Yleisessä virkistyskäytössä olevat alueet on pääsääntöisesti jätetty rakentamisen ulkopuolelle. Kaavalla rakennuspaikat on osoitettu useampien rakennuspaikkojen kortteleihin, jotta mahdollisimman suuri osa rantaviivasta on jäänyt rakentamattomaksi ja jotta rakentamattomat rantajaksot ovat riittävän leveitä virkistyskäyttöön ja rantautumiseen.

10.4.2 Vaikutukset terveyteen

Vaikka Kalliojärven sedimentin haitta-ainepitoisuudet ovat melko korkeat, terveysperustaista kunnostustarvetta sedimentille ei näyttäisi Kalliojärven alueella olevan, eikä sedimenttien haitta-ainepitoisuudet heikennä merkittävästi rantarakennuspaikkojen perustamista. Jotta vähennetään terveysriskiltä, ranta on hyvä peittää suodatinkankaalla ja puhtaalla hiekalla. Myös mahdollisen ruoppauksen aiheuttama riski on arvioitava ennen työ aloittamista, jotta vältetään tarpeettomilta terveysriskeiltä.

10.4.3 Taloudelliset vaikutukset

Kaavan toteuttaminen on käytännössä maanomistajien asia. Lisärakentaminen luo paineita yksityistieverkon ja mahdollisesti myös yleisen tieverkon parantamiseen ja kunnossapitoon.

22.10.2018

Mikäli ranta-alueelle tulee hyvin paljon ympärivuotista asutusta, lisää se liik-kumistarvetta ja siten myös liikkumis- ja kuljetuskustannuksia, jotka ainakin koulukyyditysten osalta tulevat kunnan maksettaviksi.

Suora taloudellinen vaikutus kaavalla on alueen maanomistajiin, koska ranta-alueen rakennusoikeus on määritetty. Rakennuspaikkojen olemassaolo lisää tilojen vakuusarvoa sekä mahdollistaa myös uudisinvestointien rahoituksen.

Kesäasukkaat käyttävät kaupungin palveluja ja tuovat siten toimeentuloa ja työtä kaupunkiin. Varsinkin palvelualan elinkeinoharjoittajien toimeentulon kannalta kesäasukkaiden ja turistien lukumäärällä on merkitystä.

Kesäasukkaiden paikkakunnalle tuoma lisäostovoima näkyy vähittäis-, maata-lous-, tekstiili- ja huoltoasemapalveluiden kaupassa.

Kaavalla ei ole rajoittavaa tai toimintaa vaikeuttavaa vaikutusta maatalous-tuotantoon tai metsätalouden harjoittamiseen. Myös kaavaratkaisun vaikutuk-set alueen virkistyskalastukselle jäävät vähäisiksi.

10.5 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Uusi loma-asutus ja asutus tukevat kaupungin elinvoimaisuutta. Toimivaa yh-dyskuntarakennetta on tuettu sijoittamalla uudet rakennuspaikat mahdolli-suuksien mukaan olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen.

Kaikki uudet rakennuspaikat tukeutuvat olevaa maatieverkostoon.

Tehokas liikennejärjestelmä

Alueella ei ole joukkoliikennettä, joten se tukeutuu yksityisautoiluun. Olevat ja uudet rakennuspaikat tukeutuvat olevaan maatieverkkoon.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Uusi rakentaminen on osoitettu alueille, missä ei ole vaaraa tulvista.

Alueelle ei ole osoitettu mitään sellaista uutta toimintaa, joka aiheuttaisi vaa-
raa terveydelle tai turvallisuudelle.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Suunnittelualueella on laajoja peltoalueita. Peltoalueiden yhtenäisyys on tur-vattu osoittamalla ne kaavassa omalla merkinnällään sekä siirtämään raken-nuspaikat pois näiltä alueilta mahdollisuuksien mukaan. Mikäli näille alueille on osoitettu uusia rakennuspaikkoja, on ne pyritty sijoittamaan olemassa ole-
van rakennuskannan välittömään läheisyyteen.

Kaava-alueella sijaitsee muinaismuistolain mukaisia rauhoitettuja kohteita se-kä rakennussuojelukohteita. Näiltä alueilta rakentaminen on ohjattu muualle tai sijoitettu siten, että suojeluarvot eivät vaarannu.

Arvokkaimmat luontokohteet on jätetty rakentamisen ulkopuolelle ja ne on osoitettu kaavassa omilla merkinnöillä.

22.10.2018

Olevat peltoalueet on pyritty jättämään rakentamiselta vapaaksi, mikä edistää luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Ei merkitystä tässä kaavassa.

11 Suunnitteluvaiheet

Valmisteluvaihe

Kiuruveden tekninen lautakunta päätti Kalliojärvi-Hautajärvi-Toiviasijärven seudun rantaosayleiskaavan laatimisen käynnistämisestä 16.2.2016.

Kaavoitustyö alkoi keväällä 2016. Neuvottelu ympäristökeskuksen kanssa yleiskaavatyön lähtökohdista pidettiin 25.10.20 (MRL 66 §).

Maisema- ja luontoselvityksen sekä kaavanlaatimista varten tarvittavat maastotyöt tehtiin kesällä 2016.

Maanomistajilla oli mahdollisuus esittää toiveita ja mielipiteitä internetkyselyn kautta 1.6.2016 - 12.8.2016 välisenä aikana.

Luonnosvaihe

Alustava kaavaluonnos valmistui keväällä 2018.

Kaavaluonnos oli nähtävillä 23.5. – 22.6.2018 välisen ajan. Kaavaluonnosta esiteltiin osallisille valtuustosalissa 29.5.2018

Kaavaluonnoksesta saatiin 8 lausuntoa sekä 13 muistutusta. Saatujen lausuntojen ja muistutusten perusteella kaavaluonnosta on muutettu ja korjattu mm. seuraavilta osin:

- SL-, luo-, lin, ma- ja s-merkintöjen määräystä on tarkistettu.
- Lisätty SL-, VV-, LV- ja AM-alueita sekä lin-osa-alue.
- Poistettu yksi rakennuspaikka, osoitettu olemassa olevia rakennuspaikkoja ja saunoja sekä siirretty ja laajennettu rakennuspaikkoja. Lisäksi kaavakarttaan on tehty oikaisuluontoisia korjauksia.
- Korjattu ja täydennetty kaavaselostus

Ehdotusvaihe

Kaavaehdotus valmistui elokuussa 2018. Kaavaehdotus oli nähtävillä 19.9. – 19.10.2018 välisen ajan.

Kaavasta saatiin 5 lausuntoa sekä 5 muistutusta. Lausuntojen ja muistutusten perusteella kaavaehdotukseen on tehty seuraavat muutokset:

- Yksi rakennuspaikka on siirretty hiukan toiseen paikkaan.
- Maatilan talouskeskus on rajattu ei omarantaiseksi alueeksi ja sen asemasta on osoitettu yksi uusi rakennuspaikka.

22.10.2018

- Yksi ei omarantainen lomarakennuspaikka on poistettu virheellisenä merkintänä.
- Kalettomanlammen luhta sekä Kalettomanmäen laki on osoitettu luon-alueeksi.
- Kaavaselostusta on täydennetty.

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Timo Leskinen
Aluepäällikkö, DI